

motor *føreren*

Nr. 4 - 2023

Anders er MAs nye generalsekretær:
– **Posisjonen vår er helt unik**

SIDE 28

Rustallene øker:
– **Flere anmeldt for ruskjøring**

SIDE 4

Flom langs veiene:
– **Ikke test om bilen kan svømme**

SIDE 14

EL-fagenes opplæringskontor Sørlandet Kjøita 6 4630 KRISTIANSAND S Tlf. 917 13 788	Nordre gate 10 8622 MO I RANA Tlf. 977 89 869	Sletta Næringspark Breivikbråteveien 9, 1555 SON Tlf. 400 01 850	Lena & Centrum Trafikkskole AS Vallevengen 2850 LENA Tlf. 61 16 14 50	
Opplæringskontoret for service og samferdsel Gneisveien 12 2020 SKEDSMOKORSET Tlf. 22 25 75 03	avd. Molde ammelseterlia 4 6422 MOLDE Tlf. 71 24 93 00	NIDAROS Sparebank	Vestvollv 30 B, 2019 SKEDSMOKORSET Tlf. 64 83 62 62	
Refsland Transport AS Marknesvingen 9 4052 RØYNEBERG Tlf. 918 30 961	IT-tjenester til en billig pris, sand, pukk og grus HAMAR PUKK&GRUS Rudshøgda Pukkverk as	Asplund Transport AS Eidsbotnvegen 49 7603 LEVANGER Tlf. 950 33 472	Sole AS Soleveien 115 3359 EGGEDAL Tlf. 32 71 17 00	Eidsvoll Trafikkskole A/S Lars Tønsgagers v 2, 2080 EIDSVOLL Tlf. 63 96 47 20
AS Elektro Skeivegen 49 6650 SURNADAL Tlf. 71 66 23 52	BETE-ASFALT AS Alt innen asfaltering Kontakt: oleje@bete.no, Tlf. 32 69 90 19	Utne Transport AS Statsmin Torps v 49 1722 SARPSBORG Tlf. 69 13 72 30	Nonslid Bilservice AS Skjoldavikvegen 178 5574 SKJOLD Tlf. 52 76 21 00	Møre og Romsdal fylkeskommune Samferdselsavd. Fylkeshuset, 6404 MOLDE Tlf. 71 28 00 00
Byggservice Askim AS Nordregate 20 1807 ASKIM Tlf. 915 35 092	Finn's Vareekspress AS PB 1004 2312 OTTESTAD Tlf. 62 57 82 46	Glassmester1 Arendal Strømsbuveien 61 4836 ARENDAL Tlf. 37 02 41 88	Hallingstuene Geilov, 3580 GEILO Tlf. 32 09 12 30/50	Norges Trafikkskoleforbund Leif Tronstads plass 6, 1337 SANDVIKA Tlf. 22 62 60 80
Kjemprud AS Nedre Storgate 9 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 29 45	Moss Taxi 06950 trygt fra der du er	ØST-TEK ØSTLANDSKE BYGGTEKNIKK Kallerudlia 3 2816 GJØVIK Tlf. 61 18 49 47	Langøen Bilverksted Bjørumsvn 16 4820 FROLAND Tlf. 37 03 70 30	Multiconsult avd Tromsø Kvaløyvegen 156, 9013 TROMSØ Tlf. 77 60 69 40
Nyhus Transport AS Roaveien 6 3534 SOKNA Tlf. 414 56 705	NTM TRAILER & TIPP AS 1351 RUD Tlf. 67 17 19 30	SPEED MOTORCENTER Skolmar 30 3232 SANDEFJORD Tlf. 33 48 70 00	ALT I BILREPARASJONER TK AUTO Brårveien 4 a 3174 REVETAL Tlf. 33 06 49 25	amajo spesiell kjærlighet for spesielle behov Industriveien 24, 1481 HAGAN Tlf. 67 07 43 40
TURHUS MASKIN Alt innen: Graving - Sprenging - Transport Tlf. 90 59 23 22 / 90 91 05 78 - turhusmaskin.no	Veggli Bil og Maskin AS Bakkevegen 74 3628 VEGGLI Tlf. 922 93 142	Ørvik Plantemarked AS Dalaneveien 2 A 3770 KRAGERØ Tlf. 35 98 36 00	Vestfold Betong AS Borgeskogen 27 3160 STOKKE Tlf. 33 18 33 33	Begravelsesbyrået Orkla AS Kvamsveien 6 7336 MELDAL Tlf. 960 14 510
Åseral maskin og transport AS Røyddansvegen 46 4540 ÅSERAL Tlf. 992 78 444	Bademiljø Nordheim VVS AS Sundrevegen 176 3570 ÅL Tlf. 32 08 63 00	MAFO AS Øverbygdsvegen 926 2656 FOLLEBU Tlf. 404 02 119	Fineide Transport AS Nordsjøvegen 27 8642 FINNEIDFJORD Tlf. 75 19 51 45	Bjørn Berge Bensinstasjon AS Sam Eydesgt 55 3660 RJUKAN Tlf. 35 09 04 86
Hurum Bilsenter AS Åsveien 14 3475 SÆTRE Tlf. 454 73 090 958 75 033	Austad Elektro AS Smedveien 1B 3750 DRANGEDAL Tlf. 476 50 777	Kjellmark BYGGER DET MESTE WWW.KJELLMARK.NO	Moller Bil Minde Kanalveien 3 5068 BERGEN Tlf. 24 03 13 00	HallingKonsult a.s Austsidevegen 72, 3539 FLÅ Tlf. 32 05 38 10
NIOŠ NORSK SERVICE OG REPARASJON Vi tilbyr • Mechanisk vedlikehold • Automasjon • Hydraulikk • Konsulent tjenester 90 83 47 90 ekspert.pedersen@nios.no	JAG ex som du. Schweigaardsgate 14 0134 OSLO Tlf. 962 09 666	GRENLAND HAVN Strømtangvegen 39 3950 BREVIK Tlf. 35 93 10 00	TAXI ROMERIKE Elektrovegen 1 2069 JESSHEIM Tlf. 63 97 35 00	

Innhold nr 4-2023

- 3** MA-hjørnet
- 4** Rustallene øker
- 6** Ny hverdag for mekanikeren
- 8** Har du uvaner bak rattet?
- 10** Fem triks for elbil-vinteren
- 12** Toyota lover lang rekkevidde
- 14** Så mye vann tåler bilen din
- 16** Nå tilbyr de gratis billån
- 18** MA-sommeren 2023
- 19** Jarle gikk langt for MA
- 20** 40 år med Suzuki
- 26** Test: Tesla Model Y
- 28** Møt Anders Skavdal Havdal
- 32** MAs campingsommer
- 34** MA-medlem
- 38** Ung i Trafikken
- 42** Kryssord

MA-hjørnet

Kjære medlemmer og støttespillere

Det er med stor glede jeg tar pennen i hånden som den nye generalsekretæren i MA - Rusfri Trafikk. Jeg ser jeg frem til å lede organisasjonen med både de oppgavene og ansvaret det innebærer.

I det jeg sitter og skriver min første leder, omgitt av permer og bilder som skildrer den nesten 100 år gamle historien, er det vanskelig å ikke kjenne på en form for ærefrykt. Jeg kjenner på ansvaret jeg har tatt på meg, som så mange andre har hatt før meg. Jeg kjenner på det genuine behovet for en organisasjon som tør å adressere rusdelen av norsk trafikksikkerhet.

Samtidig er det fristende å si litt om meg selv. Det skal jeg imidlertid ikke bruke tid på i denne omgang, da du kan lese mer om meg i portrettintervjuet lenger bak i bladet. Der finner du også artikler om vår deltagelse på Arendalsuka 2023, Bilens dag i Sarpsborg, aktiviteter fra lokalavdelingene og mye mer.

I vår lange historie har MA - Rusfri Trafikk alltid stått i frontlinjen i kampen mot rusrelaterte trafikklukker. Vårt mål er tydelig: Ingen skal dø eller bli skadet som følge av en ruspåvirket fører. Dette målet er vår rettesnor, og det er noe vi alle kan enes om, uavhengig av hvor vi kommer fra eller hvilken bakgrunn vi har.

Hittil i år har 82 personer mistet livet på norske veier. Det var 82 individer med drømmer, familier og en fremtid foran seg. Hvor mange av disse tragediene som kan tilskrives rus, kan vi ikke fastslå før rapporten fra ulykkesanalysegruppen til Statens vegvesen kommer senere denne måneden. Uansett utfallet av analysen, minner det oss om at vi fortsatt har en lang vei å gå.

En av mine ambisjoner som generalsekretær er å knytte enda tettere bånd mellom MA - Rusfri Trafikk, våre medlemmer og samfunnet vi lever i. Vi må samarbeide med lokale myndigheter, organisasjoner og enkeltpersoner. Det vil også være viktig å lære av min forgjenger. Vi skal bygge videre på den solide plattformen hun har etablert de siste årene. Vi skal bruke denne kunnskapen til både å videreføre og videreutvikle organisasjonen.

Samtidig må vi være klar over at vårt arbeid sannsynligvis aldri vil bli ferdig. Vi står overfor stadig skiftende trafikkmønstre, teknologiutvikling og endrede holdninger. Men det er nettopp denne utfordringen som driver oss fremover. Likevel håper jeg at det en dag ikke lenger er behov for oss. Det betyr at vi har oppnådd målet vi satte oss i 1928. Inntil den dagen, takker jeg deg for ditt medlemskap i MA - Rusfri Trafikk og ønsker deg god lesning!

Anders

Anders Skavdal Havdal
generalsekretær

UTGIVER
MA - Rusfri Trafikk
v/ generalsekretær Anders Skavdal Havdal
REDAKTØR
Jøran Ledal
Kontakt: +47 932 45 009 // ledal@me.com
ANNONSER
Faktureringservice Sør AS:
+47 32 24 44 33 // faktserv@faktserv.no

ADRESSER OG EPOST
Besøksadresse: Dronningens gate 6, 0152 Oslo
Postadresse: Pb 752, Sentrum, 0106 Oslo
Telefon: +47 22 47 42 00
E-post: ma@marusfritrafikk.no
Hjemmeside: www.marusfritrafikk.no

MEDLEMSSERVICE/ABONNEMENT
Tlf. 22 47 42 00

TRYKK
Mercur Grafisk AS, Pb 25, 0901 Oslo
ISSN 0027-2213 (trykt utg.)
ISSN 2535-4639 (online)

KONTORTID
Mandag-fredag: 09.00-14.30

UNG I TRAFIKKEN
v/ daglig leder Stig Eid Sandstad
Telefon: +47 909 64 646
Epost: post@ungitrafikken.no
Hjemmeside: www.ungitrafikken.no

RUSFRI
TRAFIKK

Ung i trafikken

motor
føreren

Stadig urovekkende høye dødstall

Nye tall fra Utrykningspolitiet (UP) viser en oppgang i antall anmeldelser for ruspåvirket kjøring i første halvår av 2023.

..og flere anmeldt for ruskjøring

I løpet av første halvår av 2023 har totalt 6071 personer blitt anmeldt for ruspåvirket kjøring. Dette er en økning fra 5625 anmeldelser i samme periode i fjor. Agder politidistrikt har opplevd den største oppgangen med 146 flere anmeldelser enn i fjor. Deretter følger Oslo politidistrikt med 106 flere anmeldelser og Vest politidistrikt med 86 flere anmeldelser.

Totalt sett topper Øst politidistrikt statistikken med 906 anmeldelser. De er imidlertid én av kun tre politidistrikt som har hatt nedgang. Øst har registrert 64 færre anmeldelser, Nordland har 19 færre, og Troms har 8 færre enn fjoråret.

Det er likevel viktig å merke seg at en endring i antall anmeldelser ikke nødvendigvis reflekterer den faktiske forekomsten av rusrelatert kjøring, da det også kan være påvirket av faktorer som politiets aktivitet og ressurser. MA – Rusfri Trafikk mener derfor at flere rustatte kan være godt nytt.

– Vi vet at mange aldri blir tatt. Vi skal derfor være glade for hver eneste en som politiet stanser. Utviklingen kan indikere at politiet har hatt flere ressurser

tilgjengelig for å gjøre et større innhogg i mørketallene, sier kommunikasjonsrådgiver Nils Erik Gyland.

Undersøkelser viser nemlig at det daglig kjøres 140 000 kjøreturer i Norge av ruspåvirkede førere. Fungerende UP-sjef Olav Markussen sier derfor dette er et prioriteringsområde for Utrykningspolitiet.

– Mørketallene er store, så vi avdekker kun en liten del av disse overtredelsene. Kjøring i ruspåvirket tilstand er en av hovedårsakene til de alvorlige ulykkene langs veiene, så det er derfor et prioritert kontrollområde for oss. De siste årene har vi tatt i bruk flere spyttestere, og vi har vedvarende høyt fokus på ruskjøring. Det kan være noe av årsakene til høyere tall, sier han.

Aldersfordelt

Tallene for første halvår 2023 viser også at de i alderen 25-44 år dominerer statistikken. Disse utgjør 3069 av anmeldelsene – en oppgang på 88 fra i fjor. Aldersgruppen med størst økning er imidlertid de unge voksne i alderen 18-

24, med 164 flere anmeldelser enn i fjor. Den eneste gruppen som har hatt en nedgang er de eldste sjåførene på 75+, der det ble registrert én færre anmeldelse, sammenlignet med 2022.

– Erfaringsmessig vet vi at rundt 1 av 4 dødsulykker skyldes ruspåvirket kjøring, og det er ingen grunn til å tro at det er annerledes i år. Sommermånedene topper vanligvis ulykkesstatistikken. Derfor er det svært viktig at UP er godt synlig langs veiene og fortsetter å ha fokus på ruskontroller. Oppdagelsesfare er et sterkt virkemiddel, sier Gyland.

Høye dødstall også i år

2022 ble et mørkt år for trafikk sikkerheten. Totalt mistet 116 personer livet på norske veier. 2023 har vist seg å ikke være stort bedre. Hittil i år har 82 personer omkommet, noe som kun er én mindre enn på samme tid i fjor. 20 av disse var under 25 år. Samtidig har nettopp sommermånedene gått hardt utover de yngre trafikantene. Kun i perioden juni-august omkom 10 personer i alderen 6-19 år.

RUSANMELDTE I NORGE

	2022	2023	
Oslo Politidistrikt	637	743	106
Øst Politidistrikt	970	906	-64
Innlandet Politidistrikt	461	516	55
Sør-Øst Politidistrikt	892	901	9
Agder Politidistrikt	315	461	146
Sør-Vest Politidistrikt	553	580	27
Vest Politidistrikt	419	505	86
Møre og Romsdal Politidistrikt	244	274	30
Trøndelag Politidistrikt	482	523	41
Nordland Politidistrikt	299	280	-19
Troms Politidistrikt	212	204	-8
Finnmark Politidistrikt	122	166	44
Sysseimesteren på Svalbard	3	3	0
Ukjent/annet	16	9	-7
Totalsum	5625	6071	446

Venstre kolonne viser antall rusanmeldte førere i første halvår 2022, mens midtre kolonne viser tallene for samme periode i 2023. Høyre kolonne viser endringen.

PC-en blir et viktigere og viktigere hjelpemiddel på bilverkstedene, sier Jim André Lund Berg. Han har fullført et utdanningsløp og kan kalle seg «høyvoltagekspert». En tittel langt flere vil trenge framover.

Dagens bilpark krever en helt annen kompetanse enn tidligere. Og hvor mye kan du egentlig gjøre selv på elbilen din?

Av Benny Christensen og Knut Skogstad

Å være bilmekaniker h

Bilene har endret seg mye de siste årene. Ikke minst har utviklingen skutt fart etter at elbilene for alvor begynte å gjøre seg gjeldende på salgsstatistikene.

Det merkes også svært godt rundt om på landets bilverksteder. I løpet av kort tid har det blitt et stort behov for ny kompetanse og kunnskap, som absolutt ikke var en del av pensum for de som ble bilmekanikere for bare ti år siden.

Bildet av bilmekanikeren som en småmøkkete kar med pussefille i baklomma og med skrutrekker og fastnøkkel i hendene, har endret seg kraftig.

Visst finnes både pipenøkkel-sett og skrutrekkere på et moderne bilverksted. Men instrumenter og apparater som man kanskje forbinder mer med IT-folk og elektriskere, er i ferd med å ta over arbeidsbenken.

På mange verksteder er nå halvparten av bilene som er innom elbiler. Den andelen vokser stadig, og dette stiller nye krav til mekanikerne. De må tilegne seg kunnskap og kompetanse som kreves for å håndtere de nye bilene.

Ble litt ensformig

En av dem som har gjort det, er Jim André Lund Berg (30) som nå kan smykke seg med tittelen «høyvoltagekspert».

– Det er mye mindre fysisk skruing på biler nå enn tidligere. Det er nok litt trist for noen, men jeg synes den nye teknologien både er morsom og interessant. Jeg er den typen som liker å fordype meg i og løse problemer, forteller han.

Tidligere jobbet han mer med tradisjonell service som oljeskift, bremseoverhalinger og slike ting.

– Det var gøy det også, men så opplevde jeg at det ble litt ensformig. Jeg

hadde rett og slett lyst til å utvikle meg videre og å lære mer, sier Jim André.

Nå har han fullført et utdanningsløp, og kan kalle seg «høyvoltagekspert». En tittel langt flere vil trenge framover.

Her starter man med fagbrev som reparatør av lette kjøretøy. Så kurses man videre i trinn én, og blir høyvoltagekspert. Etter dette kan man videreutdanne seg til ekspert.

Forskjellen på disse to er at høyvoltagekspertene lærer hvordan en elbil eller en ladbar hybrid gjøres spenningsfri, slik at man kan utføre andre reparasjoner på bilen på en trygg måte. Høyvoltagekspertene kan i tillegg gjøre detaljerte reparasjoner på selve batteriet. Det kan ikke en tekniker.

Miljø og penger

Det er mye som må læres: Alt fra forståelse av vekselstrøm, brannvern, HMS

Elbilenes inntog i det norske markedet gjør at det kreves mye ny kompetanse også rundt om på bilverkstedene.

Batteriet er den suverent dyreste delen på en elbil. Derfor er det også viktig med god kompetanse på hvordan man best behandler det underveis i bilens livsløp.

Motorrommet ser ganske så annerledes ut på elbiler. Når den tradisjonelle bensin- og dieselmotoren er borte, betyr det også at det kreves en annen type kompetanse,

ar endret seg enormt

og hvordan man klargjør bilen før man begynner å «skru» på den.

I en elbil er batteriet den suverent dyreste komponenten. Det å reparere framfor å bytte, vil gi enorme besparelser. I mange tilfeller kan det handle om mindre skader som kan repareres for en brøkdel av det et nytt batteri koster.

I tillegg til å spare mye penger, handler det å kunne reparere batteriet, selvfølgelig også mye om miljø. Batteriene inneholder mange dyre og til dels sjeldne stoffer som litium, magnesium, nikkel og kobolt.

– Jo mer mine kolleger og jeg kan reparere, desto lenger vil batteriene kunne brukes. Da blir det billigere for bileierne, sier Jim.

Dette kan du gjøre selv

Hvordan har så elbilens inntog påvirket hva man selv kan gjøre med bilen? For

de aller fleste av oss gjelder det nok å holde seg unna alt av elektronikk og batterier, med mindre man har utdanning/spesiell kompetanse innen dette. Men fremdeles er det en del man kan gjøre selv.

Blant disse er bremsene. De kan det være ekstra viktig å passe på når du har elbil. På grunn av regenerering brukes bremsene generelt langt mindre på disse bilene. Mange opplever derfor at bremsene må skiftes hyppig. Ikke fordi de er utslitte – men fordi de har fått rustskader. Det kan du forebygge med litt innsats. Det enkleste er å ta brå oppbremsing av og til, selvfølgelig under trygge forhold.

Mange elbiler sliter også med at 12 volts-batteriet tappes, og til slutt ikke klarer å gjøre jobben sin. Det kan du unngå hvis du vedlikeholdslader batteriet med jevne mellomrom – særlig

viktig på vinteren.

Elbiler er generelt tunge, det sliter på dekkene. Derfor er det lurt å holde litt øye med dem. Sjekk at dekktrykket er riktig og at dekkene ikke slites skjevt. Gjør de det, kan det være et tegn på at det noe feil med forstilling/hjulvinkler. Det bør i så fall utbedres så fort som mulig.

Noe av det positive med elbiler, er at de har langt færre mekaniske deler enn en bil med bensin- eller dieselmotor. Dermed er det også færre ting som kan i stykker.

Mange år med førerkort?

Da har du trolig lagt til deg en del uvaner

Av Frank Williksen

Irriterer du deg over bilister som ikke bruker blinklys? Som blåser i vikeplikten, eller kjører på rødt lys? Du er ikke alene. Alle disse eksemplene på slurv bak rattet er blant det de fleste bilister ergrer seg mest over.

I kjøreopplæringen lærer vi alle ti-på-to rattgrep, vi terpes på å bruke blinklys, være ekstra oppmerksomme på vikeplikt og å respektere trafikklysene.

I mange tilfeller er det flere som ikke bruker blinklys enn som bruker det. Rattgrep er alt mulig rart fra fem over fem til fem over halv seks – eller rett og slett bare én hånd på tolv eller ett. Og det kjøres friskt på rødt lys, altfor ofte.

Hvorfor blir det slik – vi vet jo bedre?

– Ja, hvorfor utvikler så mange bilister slike uheldige uvaner bak rattet? Vi stiller spørsmålet til Øyvind Årbogen (56). Han er seniorrådgiver for opplæring i Norges Trafikkskoleforbund (NTSF), og har selv bak seg 26 år som aktiv kjørelærer før han begynte i forbundet.

– Allerede i utgangspunktet er vi jo alle født forskjellige, og vi utvikler oss også forskjellig. Så er det nok også noe som går i arv etter de du har sittet på med i mange år. For en del handler det også om likegyldighet, og et mindre godt forhold til lover og regler, noe som sikkert også kan gå i arv. Så har det til slutt også med holdninger å gjøre. Når du er ute i bil, vil du da være pliktoppfyllende

Dette rattgrepet lærer alle når vi tar førerkort. Men hos mange går det fort i glemmeboka...

overfor regler – eller følger du dårlige eksempler «fordi andre gjør det samme?» Den siste fellen er det lett å falle i, dersom du opplever at situasjonen hverken er risikabel eller stressende for deg, sier Øyvind Årbogen.

– Trafikken er en farlig læremester, legger han til.

– Hver gang vi gjør noe som innebærer risiko, uten at risikoen utløses, vil dette i praksis oppleves som en belønning for en feilhandling. Dermed vil dette være med på å skape en videre atferd på samme gale spor, uavhengig av om det er andre trafikanter som sørger for at det går bra, sier han videre.

– Eksempel på dette?

– Der vil jeg spesielt nevne høyreregelen. Du kommer til et kryss der du har vikeplikt, det kommer ingen, så du kjører. Når dette gjentar seg mange ganger, øker gjerne også din fart slik at du etter hvert feier over i marsjfart, «for det kommer jo aldri noen her.» Det er gjerne da

det smeller. Slik atferd tror jeg skaper en del ubevisst skummel kjøring, sier han.

– Hva med fart?

– Noen steder mener folk tydeligvis at veien innbyr til å kjøre fortere enn fartsgrensen. Her i landet er det fortsatt 80 km/t og 50 km/t som gjelder, unntatt strekninger med særskilte fartsgrenser, for eksempel 90 km/t, 100 eller 110 km/t. Erfaringen har vært at mange har kjørt 110 der fartsgrensen er 90, fordi «det kommer jo ingen imot, og det er viltgjerd på sidene, så hvorfor ikke utnytte kapasiteten til den gode veien?» Så dette er sammensatt, alt er ikke likt for alle.

– Et viktig argument for mange er tidsbesparelsen?

– Ja, og den antatte tidsbesparelsen er i praksis svært ofte null, men samtidig har risikoen økt voldsomt. Men noen er jo sterkere i troen på at de faktisk sparer tid, og at de «klarer seg fint, uansett» sier Øyvind Årbogen.

– Er det noe du selv legger spesielt merke til når du er på veien?

– Ja, jeg opplever oftere enn før veldig kort avstand bakfra. Kan det være slik at trafikantene stoler i det meste laget på førerstøttesystemene, og glemmer at det fremdeles er de fysiske lovene som til syvende og sist avgjør? Noen ser i alle fall ut til å lene seg veldig på bilens evne til selv å ha kontroll. Dette er skummelt, for ingen avanserte støttesystemer kan oppheve fysiske lover, understreker han.

– Min personlige iakttakelse i trafikken er definitivt at bilene oftere ligger nær forankjørende enn før, og at det dessuten er hyppigere forbikjøring. Det siste gjelder ikke minst de lynraske elbilene. De av oss som har vært med en stund, husker jo både da piggdekkene kom, og da de blokkeringsfrie bremsene – ABS – gjorde sitt inntog. Også da var det mange som trodde uhell var nærmest umulig, men slik var det jo ikke. Faktisk er bremselengden med ABS litt lengre, selv om bremsingen skjer under full kontroll, legger han til.

– Hvorfor utvikler vi uheldige uvaner?

– Det kan være mange grunner til at uvaner oppstår. Den verste uvanen er nok å kjøre for fort. Det finnes tall for dette. For året 2019 ble det regnet ut at om alle hadde holdt fartsgrensene, ville hele 24 liv vært spart. 85 færre ville blitt hardt skadet, og 323 færre ville blitt lettere skadet. Samtidig så vi at 8,6 prosent kjørte mer enn 10 km/t for fort, 2,5 prosent 20 km/t eller mer for fort – og 0,3 prosent kjørte 30 km/t eller mer over fartsgrensen. Det er tydelig at folk ikke tenker på forskjellen i stopplengde om du kjører i 80 eller 90 kilometer i timen.

– Hva kan konsekvensen bli?

– Tallene fra 2019 er eksempler på reelle følger av uheldig oppførsel. Bak hvert eneste tapte liv i trafikken finnes det en familie som rammes hardt. Beregninger viser at en omkommet i trafikken koster samfunnet 35 – 36 millioner kroner. Men det tallet spiller egentlig ingen rolle, om ulykken kunne vært unngått. Konsekvensen er forferdelig, uansett om det ender med døden eller med alvorlig skade. Blir du lam for resten av livet, blir livet veldig endret, og mange valgmuligheter blir borte som følge av noen sekunders adrenalinrus. Er det verdt det? Nei, fastslår Øyvind Årbogen.

– Hvor går grensen for overlevelse om det smeller?

– Selv i en moderne og sikker bil, reduseres overlevelsesmulighetene betydelig om hastigheten er over 70 km/, og bilen for eksempel treffer et tre. Det er

Litt over fartsgrensen er normalen hos mange. Men besparelsen i tid kan være svært liten.

Rundkjøringer kan være en betydelig utfordring for mange, uansett alder. Mange norske bilister tok også førerkort på en tid hvor det knapt var rundkjøringer på norske veier.

enorme krefter som utløses, sier han.

– Er vi bedre eller verre enn vårt rykte?

– Med den nye opplæringsmodellen som kom i 2005 kom det en annen tilnærming til trafikkopplæringen med mer vekt på det menneskelige aspektet – og hva som skjer i hodet på eleven når vi dirigerer øvelseskjøringen. Det er mer vekt på selvinnsikt og refleksjon. Vi ser heldigvis at det nytter. I 2006 viste tellinger at det var 45,6 prosent som overholdt fartsgrensene. I 2019 hadde denne andelen økt til 62,1 prosent, så det er blitt færre som bryter fartsgrensene, ingen tvil om det. Jeg ønsker jo å tro at opplæringen her har hatt en effekt på ulykkesstatistikken, sier Årbogen.

– Er det fortsatt de unge bilførerene som er verstingene på fart?

– Nei, de er ikke lenger alene om den rollen. Nå er det voksne menn som leder an her. Aldersgruppen 50+ kjører mye fort i dag, og er blitt veldig synlige på høyfartskartet. Heldigvis er det bare et lite fåtall som kjører i ville hastigheter som 240 km/t. De fleste er bare litt over fartsgrensene, selv om det er ille nok. Et sted går jo grensene for hvor lenge det går bra. Andre ting enn fart spiller jo også inn, for eksempel dårlige kjørefer-

Øyvind Årbogen er seniorrådgiver for opplæring i Norges Trafikkskoleforbund (NTSF).

digheter, rus og annen påvirkning, sier Øyvind Årbogen.

– Burde vi alle ta et oppfriskningskurs iblant, som for eksempel 65+?

– Ja, det synes jeg er en god idé. I de aller fleste arbeidssituasjoner går folk på kurs for å dyktiggjøre seg. Når trafikken er en så viktig del av vår infrastruktur, er det jo rart at det ikke finnes noen slik form for kvalitetssikring her. En ekstra sertifisering eller oppdatering i en eller annen form burde vært på sin plass. Vegvesenet har hatt sine 65+ kurs, som er bra. Vi prøvde også dette i skoleregii, men det viste seg at det ikke var økonomisk grunnlag for å drive med dette. At et slikt tilbud burde finnes, er jeg ikke i tvil om.

– En del av utfordringene vi stilles overfor, er jo at folk er så forskjellige. I dag er det i Norge 280.000 personer over 70 år med førerkort. Innen 2030 vil dette tallet ha økt til over 600.000. I løpet av de siste 10 år er over 1.000 drept i trafikken personer på 70 års alder eller mer, noe jeg synes understreker behovet for en viss oppdatering med jevne mellomrom, avslutter Øyvind Årbogen.

Elbil om vinteren:

Disse fem triksene bør du kunne når kulda setter inn

Av Bjørn Eirik Loftås

Mange går nå mot sin første vinter med elbil. Noe de raskt vil oppdage, er at rekkevidden er lavere enn på sommeren.

Vinter er en utfordring for elbilene, på flere måter. Men heldigvis er det også en del du kan gjøre for å motvirke altfor store utslag på rekkevidden.

Å gå helt tom for strøm er skrekken for mange elbileiere. Heldigvis er veihjelp inkludert dersom du har MA-medlemskap med veihjelp (fire kostnadsfrie assistanser inkludert i året).

Rekkevidden synker betydelig for de aller fleste elbiler. Men det er noen triks som kan hjelpe deg.

Det ruller nå mer enn 600.000 elbiler på norske veier. Rundt 25 prosent av alle registrerte personbiler som har skilter og er forsikret, er elektriske. Utviklingen de siste årene har vært helt enorm, og ingen andre land kan vise til samme tempo i elektrifisering av bilparken.

Bare i år er det registrert rundt 80.000 nye elbiler, og tillegg er aktiviteten på brukmarkedet stor. Det betyr at svært mange nordmenn snart møter sin første vinter med elektrisk bil, og at mange vil møte en del nye utfordringer.

Den viktigste er knyttet til rekkevidde. Dagens litium-ion-batterier har dess-

verre lavere ytelse vinterstid, og det merkes særlig godt når temperaturen synker godt under null grader. Kjører du stort sett bare korte turer der batteriet ikke rekker å bli ordentlig varmt, er det ikke uvanlig at rekkevidden kan halveres på vinteren.

For blandet kjøring er rundt 25-30 prosent reduksjon ganske normalt. Går bilen 40 mil om sommeren, er det ikke sjelden at 30 mil er det normale på vinteren.

Men det er ikke bare batteriet som skal ha skylden. Snø og slaps sørger for økt rullemotstand, og dessuten bruker

mange varmeapparatet hyppig når det er kaldt – naturlig nok. Elbiler er i utgangspunktet svært energi-effektive, og derfor blir utslagene ofte større på elbiler enn på diesel- og bensinbiler.

Det samme gjelder andre veien – om man er litt bevisst. Med litt kunnskap og planlegging, kan du nemlig redusere rekkeviddetapet betraktelig. I denne saken har vi samlet noen av de viktigste rådene.

1. Ikke plugg inn laderen når du kommer hjem fra jobb

Det høres kanskje ut som et rart råd, men det er ganske opplagt. Når det lades, varmes batteriet. Hvis det er fulladet klokka 11 på kvelden, vil det være iskaldt når du skal kjøre til jobb igjen morgenen etter.

Avhengig av hvor lang ladetiden er, kan det være smartere å plugge inn laderen rett før du legger deg. Da kan det fortsatt være en lunk igjen i batteriet om morgenen. Da vil du oppnå lavere forbruk og dermed også bedre rekkevidde.

Samtidig sørger du for å lade når strømprisen sannsynligvis er på det laveste.

Har du en såkalt smart ladeboks, kan den programmeres slik at ladingen er ferdig akkurat når du skal kjøre. Da er batteriet godt og varmt.

2. Forvarm batteri og kupé

De fleste elbiler har en innstilling for for-

varming av batteri og kupé før du skal kjøre, mens bilen står tilkoblet laderen.

Gjør du dette, kan du sette deg inn i en god og varm bil, og kan dermed spare energi på lavere belastning av klimaanlegget underveis. Husk at en elbil ikke har en varm motor den kan hente over-skuddsvarme fra, derfor er slike grep veldig effektive.

3. Bruk ratt- og setevarme

Er det ordentlig kaldt, bør du bruke punktoppvarming i større grad enn klimaanlegg. Med punktoppvarming menes varme i ratt, sete og rygg. Dette krever mye mindre strøm enn klimaanlegget. Er du varm i kroppen og på hendene, trenger du ikke å varme opp resten av kupeen i like stor grad.

4. Sjekk lufttrykket i dekkene

Når luften blir kald, krymper den. Det gjelder også for luften inne i dekkene på bilen. Dermed synker lufttrykket, og mer av gummiene kommer i kontakt med un-

derlaget. Det fører til økt rullemotstand, noe som fort vil merkes på forbruket.

I tillegg risikerer du at dekkene slites fortere med for lavt lufttrykk. Derfor er det svært viktig å sjekke at lufttrykket er på anbefalt nivå – både på vinterstid og om sommeren. Mange gjør det altfor sjeldent.

5. Senk hastigheten

En elbil er på sitt mest effektive når hastigheten ligger rundt/under 70 kilometer i timen. Har du muligheten til å sette ned hastigheten noe på vinteren, uten at det skaper uønskede trafikale situasjoner, er det absolutt smart å gjøre det.

Lavere fart og vinterføre hører uansett sammen, så dette rådet gir flere gevinster.

Fester grepet i konkurransen om de beste batteriene:

Den nye Toyota bZ4X kommer med en oppgitt rekkevidde på rundt 500 kilometer, men om ikke veldig lenge skal Toyota doble lengden for nye elbilmodeller. FOTO: TOYOTA

Toyota lover elbiler me

Det føles ikke lenge siden elbilene kom med rekkevidder på 10-12 mil. I dag er den normale rekkevidden tredoblet, men utviklingen er på ingen måte over. Bilprodusenten Toyota hevder at de om få år kan selge biler med 120 miles rekkevidde.

Av Jøran Ledal

Det er utviklingen av såkalte faststoffbatterier (Solid State) som er hovedårsaken til at flere bilprodusenter nå antyder en helt annen hverdag for fremtidens elbil-eiere.

Faste materialer

Faststoffbatteriene skiller seg fra dagens litium-ion-batterier på flere punkter:

De flytende elektrolyttene i litium-ion-batteriene byttes ut med faste materialer. Dermed kan energitettheten gjøres mye høyere, oppimot det dobbelte av hva dagens batterier tåler. Resultat blir at en typisk bil med rekkevidde på 50

mil, kan utstyres med et batteri som er halvparten så stort og veier flere hundre kilo mindre. Alternativt kan rekkevidden dobles med et batteri som har samme vekt og størrelse som dagens elbiler.

Men det er ikke bare vekt og rekkevidde som påvirkes. Også ladingen vil bli raskere og mer stabil med faststoffbatterier – uavhengig av temperatur. Disse batteriene utvikler nemlig mindre varme, og dermed reduseres brannfaren til omtrent null.

Batterienes levetid kan også øke kraftig, og i tillegg vil mengden miljøfiendtlige stoffer være vesentlig mindre enn i

dagens batterier.

Funnet løsningen

Den eneste haken er at det har vist seg vanskelig å få laget disse faststoffbatteriene, i alle fall til priser som gjør det mulig å masseprodusere dem.

Det er på dette området Toyota nå hevder at de har funnet løsningen, og de har uttalt at de allerede har laget et faststoffbatteri som skal kunne gi 120 miles rekkevidde og fullades på bare ti minutter.

Under en teknisk workshop omtalt som «Let's change the future of cars» i

Interiøret i den nye Mercedes-Benz Concept CLA Class kan ved første øyekast se ut som innsiden av et romskip...

FOTO: MERCEDES-BENZ

Den nye Concept CLA Class skal få en rekkevidde på 750 kilometer, lover produsenten. FOTO: MERCEDES-BENZ

Denne nye modellen fra BMW, Neue Klasse, vil få 30 prosent lengre rekkevidde enn dagens modeller, opplyser BMW.

d laaaaang rekkevidde

Japan i sommer, lettet bilprodusenten på sløret. I tillegg til å utvikle flere nye batterityper, jobber japanerne også med helt nyskapende aerodynamiske design hjulpet av kunstig intelligens og løsninger fra romfarten. Ikke bare lanseres nye batterier i 2026 som dramatisk vil forbedre forbruk, rekkevidde og ladehastighet. Men Toyota varslet også at utviklingen av faststoff-batterier nå er kommet så langt at de venter å sette dem i produksjon for bruk i biler fra 2027–2028.

Tidlig til Norge

Toyota har dessuten gjort det klart at de i større grad vil legge ulikt trykk på elbil-introduksjonen i de forskjellige markedene, basert på etterspørsel og modenhet. Det gir grunn til å anta at det norske markedet er blant dem som tidligst får presentert den nye elbil-teknologien fra Japan.

Nyhetene fra Toyota skaper naturlig nok store forventninger hos bilkjøperne og investorene. Den internasjonale inves-

teringsbanken Goldman Sachs tror i alle fall på planene, og skriver i en analyse at Toyota har store elbilplaner som under vurderes av markedet: «Toyota har som mål å selge 1,5 millioner elbiler i 2026, men vi mener at investorene ennå ikke fullt ut har priset inn dette målet, som vil være en markant økning fra dagens nivå», skriver et analytikersteam i Goldman Sachs.

Konkurrentene må skjerpe seg

Også for konkurrentene kan Toyotas ambisjoner få konsekvenser. Skal de unngå å havne bakpå i kampen om elbil-kundene, må de selv intensivere arbeidet med å øke rekkevidden og redusere ladetiden.

På messen IAA Mobility show i München nylig, kunne flere av de store bilprodusentene presentere nyheter som vil ha betydning for elbil-kundene allerede i 2025.

Tre av de elektriske konseptene som ble vist fram, er spesielt interessante - både

fordi de er på norske veier om kort tid, passer for folk flest og ganske sikkert blir å finne på bestselger-listene.

Mercedes, VW og BMW

Det gjaldt blant annet BMW, som viste sin nye modell, Neue Klasse, Volkswagens lille elbil, ID.2, som skal koste under 25 000 euro og den prisgunstige Concept CLA EV fra Mercedes, som skal få en rekkevidde på over 750 kilometer.

Den nye BMW-modellen skal produseres med en ny type sylindriske battericeller som skal gi en energitetthet som er 20 prosent høyere enn i dag. Selv om det kan øke rekkevidden med 30 prosent, er det langt unna ambisjonene til Toyota.

Når det gjelder rekkevidde er den nye modellen fra Mercedes enda mer interessant. Ifølge Mercedes selv skal den få en rekkevidde på «over 750 kilometer», og det vil jo i så fall være en nokså ekstrem forbedring sammenlignet med dagens nybiler.

Bilen kan «drukne» på flomutsatte veier:

Så mye vann tåler bilen din

Store vannmasser på veier og parkeringsplasser kan gå hardt utover motor og elektronikk. Rådet fra forsikringsselskapene er tydelig: Ikke test om bilen din kan svømme!

Av Silje Bjørnstad

I sommer har ekstremvær med mye nedbør og styrtregn rammet flere områder på Østlandet. I tillegg til enorme skader på eiendom, hus og veier, har flere forsikringsselskaper også merket en økning i antall bilskader etter herjingene fra "Hans". Kjøring i store vannansamlinger kan nemlig gjøre store skader på bilen din, og i verste fall risikerer du at kjøretøyet må vrakes.

Biler er ikke et amfibiekjøretøy

– Mitt inntrykk er at folk ofte har en overdreven forventning om hva en bil tåler, og biler tåler langt mindre vann enn det mange tror, sier Sigmund Clementz, kommunikasjonssjef i forsikringsselskapet If.

Han forklarer at biler er konstruert til å tåle store regnmengder ovenfra, men at det å kjøre bilen ut i høyt vann kan føre til potensielt store skader.

– Det blir det samme som å dytte PC-en

din ned i en vaskebøtte. Vann kan skade både mekaniske og elektroniske deler. På sikt kan det også oppstå korrosjonsskader, det folk til vanlig kaller for rust, utdyper kommunikasjonssjefen.

– En bil er ikke et amfibiekjøretøy som både kan kjøre på vei og brukes som båt på en elv, legger han til.

Clementz sitt råd for bilkjøring i områder med store vannansamlinger der regnet pøser ned, er rett og slett at man ikke tar sjansen på at det "sikkert vil gå bra". Han påpeker det er helt umulig for sjåføren å vurdere veien da vannstanden brått kan forandre seg.

– Man vet aldri hvordan vannmengden faktisk er 50 cm foran bilen – man risikerer å kjøre rett i en hump eller et stort hull. Selv om det kan se trygt ut er det anbefalt å rygge tilbake, snu og finne en annen vei å komme frem på.

Risikerer motorhavari

Marius Solberg Anfinzen, senior kommunikasjonsrådgiver i Frende Forsikring, er helt enig med Clementz, og sier det fort kan bli skader på bilen når vannet står høyt nok. Kjører du ut i en dam hvor vannet rekket langt oppå bilen din, er det nesten som å be om problemer mener Anfinzen.

– Hjulene og understellet tåler vann, men motor og elektronikken i biler tåler lite. Motoren din kan havarere og du kan få skittent flomvann inn i bilen. Biler kan fort bli kondemnert på grunn av dette. Du risikerer også avkorting på forsikringen hvis selskapet ditt mener at det var grovt uaktsomt å kjøre ut i vannet, sier han.

Er det noe forskjell på eldre og nyere bilmodeller og hvor mye vann de tåler?

– Eldre biler har mindre elektronikk som for eksempel radarer, kameraer eller parkeringssensorer. Det betyr også

SÅRBAR ELEKTRONIKK: Kommunikasjonssjef Pål Rune Eklo i Gjensidige forklarer at skader på elektronikken er noe av det mest kostbare og kompliserte å reparere, og kan gi mange følgefeil.

(Foto: Gjensidige)

TA HENSYN: – Still deg selv spørsmålet “Er det sikkert og trygt for deg selv og de som sitter på?”, råder Marius Solberg Anfinsen, senior kommunikasjonsrådgiver i Frende Forsikring.

(Foto: Frende Forsikring)

IKKE TA SJANSEN: Kommunikasjonssjef Sigmund Clementz i If Forsikring poengterer at du som bilfører aldri vet hvor dypt vannet på veien er.

(Foto: If Forsikring)

at det er mindre elektronikk som kan bli ødelagt og på den måten kan de eldre faktisk tåle mer når det kommer til flomvær.

Likevel påpeker kommunikasjonsrådgiveren at sikkerheten alltid er viktigst og at man aldri bør ta unødvendige sjanser med bilen – ta alltid hensyn til været og kjøreforholdene.

– Først og fremst bør du vurdere om du trenger å kjøre i det hele tatt hvis det er flom. Still deg selv spørsmålet “Er det sikkert og trygt for deg selv og de som sitter på?”, råder han.

Hva med elbiler?

Forholdsreglene gjelder altså både fossile biler og elbiler. Norsk Elbilforening oppfordrer sjåførene til å tenke nøye over hvor man setter fra seg bilen og at man ikke tar noen sjanser.

“Selv om batteriet tåler en oversvømmelse, er det ikke bra for tepper, innredning og det elektriske anlegget om bilen blir fylt med vann”, skriver de på sine nettsider og påpeker at vanninntrenging på uønskede steder kan gi skader der og da – eller senere.

Kommunikasjonssjef Pål Rune Eklo i Gjensidige forklarer at batteripakken er plassert i bunnen av elbilen, og at denne tåler vanlig vannsprut fordi pakken står i en vakuumtett kasse. Men elbil eller ei; det er likevel begrenset hvor lenge en bil kan stå under vann.

– En god del biler får store vannskader etter oversvømmelser der de har stått parkert. I tillegg får også mange sjåførere

seg en overraskelse under kjøring, advarer Eklo.

Sigmund Clementz i If Forsikring er enig og påpeker at selv om selve batteriet i elbiler ikke skulle bli påvirket av enorme vannmengder, er det mange andre ting som kan bli skadet.

– Enten du har fossilbil eller elbil så gjelder grunnregelen fortsatt: En bil skal brukes på veien – ikke i vanddammer som en båt.

Kaskoforsikring dekker skadene, men...

Med kasko bilforsikring vil du få dekket vannskader på bil, men forsikringselskapene poengterer at bilføreren alltid har et ansvar for å ta vare på bilen. Dersom du opptrer grovt uaktsomt der det oppstår skade på bilen, så kan du risikere å ta hele eller deler av regningen selv. Dette er en vurdering fra tilfelle til tilfelle der alle saker blir grundig gjennomgått.

– Hvert tilfelle blir vurdert for seg, men har du kjørt ut i et område med åpenbart for mye vann, kan du risikere avkortning på forsikringen. Det samme gjelder hvis du som følge av vannet kjører ut av veien, sier Eklo i Gjensidige.

Det er ikke uvanlig at skadene blir så store at bilen må kasseres eller vrakes.

– Bilen tåler mye mindre vann enn de fleste er klar over. Resultatet av å kjøre gjennom dypt vann er i verste fall bilhvari, sier Eklo.

Du bør også være oppmerksom på å unngå å parkere på steder hvor det er risiko for at vannet kan stige raskt når det er meldt om store nedbørmengder på kort tid. En god del biler får store vannskader etter oversvømmelser der de har stått parkert.

– Har du parkert bilen din et sted det plutselig blir voldsomt mye regn, vil ikke dette bli sett på som grov uaktsomhet. Men har du for eksempel en bil som står nær en stor elv som har hatt høy vannstand i dagevis, eller det har vært meldt om ekstreme vannmengder på kort tid der du har hatt mulighet til å gjøre tiltak, kan saken være helt annerledes, understreker Sigmund Clementz i If Forsikring.

PÅ DYPT VANN: Ikke prøv å starte bilen igjen dersom du får motorstopp midt ute i dammen. Da vil motoren bare suge i seg enda mer vann.

(Foto: Istock Photo)

Nesten bråstopp i nybil-salget:

Nå frister bilseilgerne med «gratis» billån

Strammere økonomi preger bilmarkedet. Resultatet er at forhandlerne blir sittende på store lagre av usolgte biler. Kampanjerenter og «gratis» billån skal lokke kundene tilbake i butikken.

Av Silje Bjørnstad

Endringene i bilmarkedet har det siste året vært ekstreme. For bare et par år siden stod folk i kø for å kjøpe seg de nyeste og dyreste bilmodellene. Nå er situasjonen snudd på hodet, og kundene blir stadig mer tilbakeholdne med å bruke penger på de nyeste bilmodellene.

– De siste månedene har markedet vært mer kampanjedrevet enn vi har sett på mange år. Nå ser det ut til at tilbudet av nye leveringsklare biler er større enn etterspørselen. Mange av nybilregistreringene så langt i år er biler som ble bestilt av kunder for lenge siden, og bransjen melder om færre nye kunder i bilbutikkene for tiden, sier direktør Øyvind Solberg Thorsen i Opplysningsrådet For Veitrafikk (OFV) i en pressemelding.

Krevende økonomiske tider med økte renter og stigende priser blir trukket frem som naturlige forklaringer.

– Kort oppsummert kan vi nok si at trangere tider med en utfordrende økonomi for mange, bremser nybilsalget. Det kan se ut til at mange blir mer trygghets-søkende i valget av ny bil, og velger kjente merker framfor nye og ukjente,

og gjerne rimeligere biler enn vi har sett de siste par årene. Det er ingen krise i registreringstallene, men vi ser tydelige tegn på et marked i endring, sier Solberg Thorsen.

Ikke veldig bekymret

Øyvind Rognlien Skovli, Direktør for kommunikasjon og samfunnskontakt i Møller Bil, sier det er usikre tider på flere områder, også for bilbransjen.

– Det kjenner vi alle på kroppen, samtidig som vi har sterke fabrikker i ryggen og en langsiktig solid drift i det norske apparatet vårt. Det er ganske riktig flere gode lagerkampanjer fra ulike forhandlere i bransjen, og så kan jeg på vegne av oss som importør si at et voksende lager ikke er en problemstilling som trefrer oss direkte nå.

Rognlien Skovli utdyper at kraftfulle kampanjer har vist at markedet for nybil fortsatt er der, selv i vanskeligere tider.

– Vi tror tidsrommet nå er godt for å gjøre gode bilkjøp, og vi ser at bilene våre står seg godt i møte med markedet. Utvalget er godt av elbiler i flere segmenter og prisklasser. Samtidig ser vi flere kraftfulle kampanjer. Bredt utvalg,

sammen med elbilavgifter som fortsatt ligger på et forsvarlig nivå, legger til rette for at nye biler er innen rekkevidde for flere, sier han.

Jan Gustav Thrane-Steen, Daglig leder i Motor Gruppen, sier de har merket at det nå er flere biler enn kunder.

– Vi tenker at lagersituasjonen henger sammen med ulike faktorer, men at raske uforutsigbare endringer i bilavgiftene, ugunstig valutakurs og høyere renter kan føre til lavere bilsalg med påfølgende oppbygning av lager, men vi opplever ikke dette som kritisk, utdyper Thrane-Steen.

– Hos oss så er det nå, for et begrenset antall biler, mulig å kjøpe en Hongqi E-HS9 som er gunstigere priset enn før avgiftsøkningen som kom i 2023. Det er bilene med høyest pris, og dermed høyest avgift, som kan bli mer utfordrende å få solgt.

Mer krevende enn før

Electric Way er en av de ferskeste bilimportørene i det norske markedet. Det Sulland-eide selskapet importerer og distribuerer det kinesiske premiummerket VOYAH i Norge, og har som de

fleste andre merket at markedet er mer utfordrende enn tidligere.

– Vi ser at hvert salg krever mer av oss. Vi er fortsatt i startfasen av å bygge VOYAH som merke i Norge, og vi vet at dette er en maratonøvelse og ikke sprint, uansett markedssituasjon. Heldigvis har vi store, solide eiere i ryggen som gir oss langsiktighet i jobben, forklarer Victoria Allers Wismer, VP Marketing i Electric Way.

I motsetning til andre konkurrenter, har VOYAH valgt å holde prisen på sin «norske» modell FREE stabil.

– Dette har vi gjort fordi bilen i utgangspunktet er gunstig priset i forhold til kvalitet, komfort og ytelse. Samtidig har vi valgt å komme markedet i møte på det som virkelig etterspørres: økonomisk forutsigbarhet fra måned til måned. Dette gjør vi gjennom å tilby «3 års prislås»-kampanje. Dette er i praksis et svært gunstig billån til fast, lav månedspris i tre år, mener Allers Wismer.

Stort press

Også Norges Bilbransjeforbund (NBF) engasjerer seg i det endrede bilmarkedet. I juli skrev administrerende direktør i NBF, Stig Morten Nilsen, et brev til finansminister Trygve Slagsvold Vedum hvor han oppfordret regjeringen til å ta hensyn til den gjeldende situasjonen ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2024 for å unngå en ytterligere forverring.

I brevet, som er publisert på NBF sine nettsider, blir det påpekt at lagrene av nye biler allerede er 50 prosent høyere enn i en normal situasjon, og de fortsetter å øke.

«Dette medfører et svært stort press på både priser, marginer og likviditet, og dette vises allerede gjennom kampanjer på nye biler med 15 % - 25 % rabatt på lagerbiler og generelle prisnedsettelse», skriver Nilsen.

Videre forklarer den administrerende direktøren at i en tid hvor valutasituasjonen skulle tilsi økning i norske bilpriser, er konsekvensen at norsk bilbransje istedenfor er nødt til å redusere prisene på nye biler betydelig, rett og slett for å overleve:

«Det er, slik NBF ser det, to forhold som i sum for norsk bilbransje skaper denne vanskelige situasjonen. Økte renter og generell prisvekst, samt de betydelige økningene i avgifter på nye biler som ble gjort i forbindelse med statsbudsjettet for 2023. Ytterligere økning i bilavgiftene i 2024 vil medføre enda lavere nybilsalg, enda lavere proveny og enda mer press på norske bilbransjebedrifter

LAVERE SALG: Kundene er stadig mer tilbakeholdne med å bruke penger på nye biler. (Foto: Istock Photo)

SKREV BREV TIL FINANSMINISTEREN: Stig Morten Nilsen, administrerende direktør i Norges Bilbransjeforbund, ba finansministeren om å bremse avgiftsøkningene på nye biler. (Foto: NBF)

og arbeidsplassene».

Tore Rylander, Fagsjef bilsalg i NBF, sier at norsk bilbransje er vant til svingninger og har tidligere bevist at man kommer gjennom krevende perioder, men påpeker samtidig at denne gangen har forutsetningene endret seg kraftig på kort tid.

– Først fikk vi vektavgift og mva på elbiler i Statsbudsjettet, og samtidig har den økonomiske situasjonen med hyppige rentehevinger, generell prisstigning, svak norsk krone og økte kostnader for husholdningene gjort at nybilsalg har bremsert kraftig opp. Det er en alvorlig situasjon for mange, der man etter beste evne tilpasser seg med effektivisering og kostnadsuttak for å komme gjennom en krevende periode, understreker Rylander.

Han forklarer at NBF er opptatt av å bidra for bransjen innenfor de områdene der de kan, ved å få best mulig rammebetingelser i den krevende situasjonen man nå står i.

– Vi har tatt initiativ overfor regjeringen og finansministeren der vi tar til orde for at nå trenger bilbransjen forutsigbarhet i bil- og avgiftspolitikken, og vi appellerer til at man i neste års statsbudsjett unngår å heve bilavgiftene ytterligere.

– **Hva tenker NBF om den pågående priskrigen og kampanjerabattene?**

– Som bransjeorganisasjon kan vi ikke kommentere priser og konkurransemessige forhold, men som i all handel henger pris og etterspørsel nøye sammen. Det er absolutt noen gode tilbud ute nå, og det er antagelig en fin anledning for kundene dersom man ønsker å kjøpe ny bil utover høsten.

Velger heller bruktbil

Samtidig som man ser en tydelig nedgang i antall nybilregistreringer, så er det derimot god fart i bruktbilsalg. Øyvind Solberg Thorsen i OFV mener tallene viser at mange nå fokuserer på å bruke pengene på en litt nyere bruktbil fremfor å koste på seg en splitter ny modell.

– Det tyder på at mange tenker at den gamle bilen får holde en stund til, eller at de bytter til en annen, litt nyere bruktbil framfor å kjøpe en helt ny, sier direktør Thorsen.

Ifølge tall fra OFV hadde nybilsalg i august en nedgang på drøyt 10 prosent sammenlignet med samme måned i fjor og så langt i år ligger antall nybilregistreringer rundt 3 prosent bak fjoråret. Mange av de tidligere populære og dyre storselgerne ligger nå langt ned på listen i motsetning til hva som var tilfellet da både rente- og prisnivå var merkbart lavere enn i dag.

Både store og små kom innom oss på Bilens dag i Sarpsborg.

Kristin og Nils fra administrasjonen var til stede på Arendalsuka.

MA-sommeren 2023

Sommeren 2023 er historie. Og mens høsten trenger seg stadig mer på, unner vi oss et lite tilbakeblikk på noen av sommerens aktiviteter i MA - Rusfri Trafikk.

Av Nils Erik Gyland

I år som i fjor var vi til stede på Arendalsuka med to representanter fra administrasjonen. Der stod vi på stand, hørte på relevante debatter og stiftet nye bekjentskaper.

I likhet med fjoråret benyttet vi oss av Actis sitt telt. Det vil si at vi stod på stand sammen med andre på rusfeltet, noe som skapte grunnlag for hyggelige samtaler på tvers av organisasjoner. Til sammen ble det fem timer på stand over to dager, i både sol og regn.

Med oss hadde vi nye brosjyrer, rollups og giveaways. I år var vårt hovedfokus å prate med forbigående om promillegrensen til sjøs.

Medlemsverving er ikke tema på Arendalsuka. Det var derimot desto viktigere å komme i dialog med forbigående. Dagene bød på gode samtaler med både voksne og barn. Vi fortalte om arbeidet vi gjør, og hvorfor det er viktig at alle engasjerer seg i kampen for en rusfri trafikk.

Fjorårets dystre dødshall har dessverre ikke bedret seg nevneverdig i 2023. Dermed var dette også tema i år. I samferdselsteltet ble det blant annet adressert utfordringer med uoppmerksomhet og nye bilers skjermssystemer. Vi var også med på arrangementet «trafikksik-

Under Bilens dag fikk man også forsøke seg med promillebriller.

kerhet og popcorn», der alle med hjerte for trafikksikkerhet var til stede for både diskusjon og mingling.

Vi gleder oss allerede til neste år!

Bilens dag

Helgen etter Arendalsuka var vi igjen på farten. Denne gangen til Østfold, og «Bilens dag» i Sarpsborg. Der stod vi sammen med våre lokalavdelinger i ytre Østfold og Vestfold.

Blant de oppmøtte kunne man finne barnefamilier, generelt bilinteresserte, aktører på trafikksikkerhetsfeltet, samt samferdselsministeren som også er fra byen.

Vi tok oppstilling i Kulåsparken, og til-

Gokart for de minste i Sarpsborg.

bød forbigående testing av promillebriller, drops og quiz. På sistnevnte kunne man vinne både powerbank og gavekort hos Stormberg.

Utover vår stand, var det også aktiviteter for både store og små. Barna fikk prøve gokart i amfiet, samtidig som de litt eldre besøkende kunne kjenne på kreftene av en frontkollisjon i 30 km/t.

Svært mange bilentusiaster hadde også med seg egne kjøretøy til utstilling. Alt fra 40-tallets brannbiler til spreke superbiler.

Vi takker lokalavdelingen for initiativet og håper å delta også neste år!

Uoppmerksomhet i trafikken var et av temaene i samferdselsteltet i Arendal.

Jarle gikk 200 km på rulleski

Det er ikke bare administrasjonen som har vært ute på tur i løpet av sommeren, også lokalavdelingene. Et av de mer spreke initiativene kom fra Jarle Ekroll i Nordmøre og Romsdal, før sommeren.

Samtidig som Utrykningspolitiet satte i gang sin uke med intensiverte ruskontroller landet over, tok nemlig Ekroll (75) initiativ til å gå 200 kilometer på rulleski for samme sak.

Ekroll er engasjert medlem i MA - Rusfri Trafikk. Han er også en del av Møre Senior Friluftsglede. Denne gangen ønsket han derfor å kombinere sin lidenskap for fysisk aktivitet med å markere en sak som ligger ham nært. Med refleksest og skilt som bar budskapet om en rusfri trafikk, var hans mål å være synlig for bilistene.

Fem ganger rundt ekvator

Motivasjonen bak prosjektet var å rette oppmerksomheten mot problematikken med ruskjøring både i Jarles hjemfylke, Møre og Romsdal, og landet som helhet. Med det symboliske tallet på 200 kilometer ønsket Ekroll å belyse det faktum at det daglig kjøres 200 000 kilometer på norske veier av alkoholpåvirkede førere - en avstand som tilsvarer fem ganger rundt ekvator.

– Mengden ruskjøring er enorm. De fleste av oss kjører heldigvis edru, men en liten del av befolkningen står for en betydelig andel av kilometerne hver dag. Jeg gjør dette for å rette fokus mot dette problemet. En ruskjører kan ramme oss alle brutalt og uten forvarsel, uttaler Ekroll.

Responsen på Ekrolls innsats har vært over all forventning. Selv om deltakerne kun forflyttet seg på gangstier og ikke var til hinder for trafikken, har flere bilister senket farten, tutet og gitt tommelen opp som en respons på budskapet. Det er tydelig at aksjonen har fått gjennomslag hos de forbi-passende.

Selv om Norge er blant verdens ledende land når det gjelder trafiksikkerhet, understreker MA - Rusfri Trafikk at målet ikke er nådd før antallet ruskjørerere er redusert til null.

– Trafikkulykker er alltid tragiske, men ofte er de resultatet av uhell. Derfor er ulykker forårsaket av ruskjøring spesielt frustrerende og provoserende. Dette er egoistiske handlinger som rammer uskyldige mennesker. Vi kan ikke være tilfredse før ingen kjører i ruspåvirket tilstand," sier Nils Erik Gyland, kommunikasjonsrådgiver i MA - Rusfri Trafikk.

Gyland legger til at selv om politiet gjør en betydelig innsats på veiene, er lokalt engasjement avgjørende. Han roser derfor medlemmene som arrangerer slike aktiviteter, og understreker at når fysisk aktivitet kan kombineres med å fremme en viktig sak, er det en vinn-vinn-situasjon.

Alle skal med

Ekroll var pådriver for prosjektet gjennom sitt medlemskap i trafiksikkerhetsorganisasjonen, men han stilte ikke alene. Flere fra Møre Senior Friluftsglede deltok også. Gruppen samles jevnlig for turer i skog og mark, etterfulgt av kaffeslabbas på den lokale kaféen. De fleste av deltakerne valgte å ta bena fatt for en rusfri trafikk, men én valgte et noe uvanlig fremkomstmiddel, i hvert fall på sommerstid.

– Vi er en god gjeng som jevnlig møtes. Det viktigste er den fysiske aktiviteten, men når noen av oss er så spreke at de begir seg ut på asfalten med vanlige ski, så er det klart det skaper litt ekstra latter i gruppa, sier 75-åringen.

Nå er det 40 år siden de kom til Norge

Husker du disse? Suzuki-Jeepen var en knallsuksess på 1980-tallet, nå har dette for lengst blitt en klassiker.

Suzuki var langt fra blant de første japanske bilprodusentene som etablerte seg i vårt marked. Men det ga dem nok også noen fordeler.

Av Knut Skogstad

De japanske bilprodusentene begynte så smått å gjøre seg gjeldende i Norge på 1960-tallet. Skepsisen var stor i starten. Kunne virkelig totalt ukjente merker fra et land så langt borte hevde seg i konkurransen mot etablerte aktører som Volkswagen, Ford og Opel?

Mange mente svaret var nei. Japanske biler ble kalt «riskokere», og det som verre var. Men det skulle ikke gå lang tid før skeptikerne måtte innse at de tok feil. Utover på 70-tallet tok de japanske merkene store markedsandeler. Bilene viste seg å ha svært høy kvalitet, jevnt over var de også prisgunstige og drivstoffgjerrige. Toyota, Mazda og Datsun sto i spissen, og stjal mange kunder fra de etablerte merkene.

Suzuki var på mange måter litt etternøler da de kom til Norge i 1983. Men da

nøt de også godt av at mange fordommer var ryddet av veien. Suzuki hadde også en annen stor fordel: Nemlig at de tidlig tilbød firehjulstrekk, til gunstige priser.

Allerede før Suzuki introduserte sine første modeller i Norge, hadde importøren RSA inngått kontrakt med over 35 bilforhandlere. Ti år senere var hele 48 forhandlere på plass. Nettopp dette var nok viktig for suksessen. Suzuki hadde butikker over store deler av landet. Nærhet til kundene er ekstra viktig når man er liten.

Gjennombrudd i 1995

De første årene var modellutvalget begrenset, det samme var salget. Men Suzuki fikk raskt en viktig imagebygger, nemlig den lille offroaderen som veldig mange kjenner som Suzuki-Jeepen. En

liten, firkantet og ukomplisert bil, gjerne også med avtagbart tak.

Da jappetiden herjet på 80-tallet, var dette bilen å bli sett i. At den også var en veldig habil offroadere, skadet naturligvis ikke. Mange drømte om en Mercedes Geländewagen, men i terrenget fikk den faktisk ofte juling av Suzukien.

Den større Vitara var tidlig ute i klassen vi etter hvert begynte å kalle SUV. Også her gikk Suzuki litt sine egne veier. Vitara var både mindre og enklere enn mange av konkurrentene. Til gjengjeld var prisen deretter. Det hentet mange nye kunder.

Det store salgsgjennombruddet kom i 1995. Da lanserte Suzuki sin Baleno. En kompakt familiebil med pent design og mulighet for firehjulstrekk. Den ble umiddelbart en norsk folkefavoritt, og

Det startet med vevemaskiner

I likhet med mange andre japanske selskaper, har Suzuki fått navnet sitt etter grunnleggeren. Michio Suzuki startet opp i 1909, men da handlet det om produksjon av vevemaskiner. Først for silke, så bomull. Selskapet hadde stor suksess de første tiårene og bestemte seg etter hvert for å bruke noe av overskuddet på å starte annen virksomhet, for å ha flere ben å stå på.

I 1937 begynte de å utvikle sin første bil. Krigen satte så en

stopper for dette. Men på 50-tallet ble planene hentet fram igjen. Først handlet det om å produsere enkle mopeder og motorsykler, i 1955 kom så den første personbilen, Suzuki Suzulight. I tillegg til bilproduksjon, er Suzuki i dag store på motorsykler og båtmotorer.

I fjor produserte de til sammen tre millioner biler, det gjorde dem til verdens 13. største bilprodusent.

Dette er dagens modellutvalg fra Suzuki. Fra venstre: Ignis Offroad 4x4 Hybrid, S-Cross 4x4 Fullhybrid, ACROSS 4x4 Plug-in Hybrid, Vitara 4x4 Fullhybrid og Swift 4x4 Hybrid.

Småbilen Swift har vært en del av modellutvalget i fire tiår.

Suzuki S-Cross 4x4 Fullhybrid og ACROSS 4x4 Plug-in Hybrid er to av Suzukis bestselgende biler i dag.

satte virkelig Suzuki på kartet. Her var Suzuki også smarte med markedsføringen. De døpte rett og slett Baleno til «Norgesbilen». Det slagordet satte seg fast i bevisstheten hos mange bilkjøpere.

Kommer med elbiler

Kompakte Swift er en av de mest ikoniske modellene fra Suzuki, og har vært en pålitelig følgesvenn for norske sjåførere i fire tiår. Som eneste modell har Swift vært en del av Suzuki Norge sitt modellutvalg helt siden 1983, og er fremdeles blant Norges mest populære småbiler.

Den har gjennomgått flere generasjoner med oppgraderinger, den siste i 2020. Utviklingen har vært enorm siden debuten, men bilen er samtidig tro mot det opprinnelige konseptet: En kompakt og ujallete bil, til gunstig pris.

I løpet av disse 40 årene har Suzuki Norge solgt rundt 80.000 biler til norske kunder, og har opparbeidet seg en stor og lojal kundegruppe.

De siste årene har Suzuki her i Norge havnet litt i skyggen av mange elektrifiserte konkurrenter. På det området har den japanske produsenten vært ganske sen på avtrekkeren. Men introduksjonen av den ladbare hybriden S-Cross var viktig. Dette er i praksis samme bil som Toyota RAV4. For de norske forhandlerne var det en svært etterlengtet modell.

Nå teller de nok også ned til Suzuki skal komme med elbil. Her er flere modeller på gang de kommende årene.

Dette bildet er fra lanseringen av Baleno i 1995, det var bilen som for alvor satte Suzuki på kartet i Norge.

Tid for miljøvennlig

ANTIRUSTBEHANDLING

Velkommen til våre antirustsentere

Priser fra

4300,-

ink.mva

Tillegg for større biler.

Vi serverer kaffe mens du venter.

NYHET: Vi benytter nå LanoPro som etter vår oppfatning er det beste på markedet. En renere lanolinolje som dufter kun eple.

LanoPro

– Utviklet og produsert i Norge for bruk på bil.

Vi sprøyter olje under meget høyt trykk inn i kanaler, dører, koffertlokk og andre hulrom. I tillegg blir hele bilens underside, skjermer og skjermbuer dekket av olje. Spesialoljen er en penetrerende, seig olje som kryper inn i sprekker, skjøter og opp rette vegger. Der etablerte systemer sprekker opp og løsner fordi det er rust under, vil oljen krype inn og stanse et etablert rustangrep.

- Fantastiske egenskaper for å stanse rust
- Ingen vond lukt, bare en svak lukt av «eple»
- Effektivt på alle biler
- Overlegen hvis bilen har begynt å ruste
- God krypeevne
- God slitestyrke
- Drypper lite
- Gunstig for elektriske/elektroniske

Buskerud Antirust AS

Øvre Eikervei 83A, 3048 Drammen.

Tlf 944 20 567

www.buskerudantirust.no

Funderud Antirust AS

Stasjonsveien 335, 1880 Eidsberg.

Tlf 69 89 89 89

www.antirust.no

Oslo Antirust AS

Østre Aker vei 205, 0975 Oslo.

Tlf 22 22 42 02

www.osloantirust.no

Vestfold Antirust AS

Raveien 320, 3184 Borre.

Tlf 33 33 25 99

www.vestfoldantirust.no

4 av 5 bryter fartsgrensen

2 av 5 sier også at det er greit å bryte den. - Det er skremmende. Med økt fart øker risikoen. Sikkerheten skal alltid komme først, sier Roger Ytre-Hauge i Frende Forsikring.

Tallene kommer fram i en undersøkelse Norstat har gjort for Frende Forsikring.

- Fartsgrensene er viktige og bidrar sterkt til at Norge er blant de mest trafikksikre landene i verden. Det er en statistikk vi må holde på, sier Ytre-Hauge.

De vanligste ulykkestypene ved dødsfall i trafikken er møteulykke eller utforkjøring. Hittil i år har 82 mistet livet i trafikken, 15 av dem i august.

- Vi kan ikke ha et tilfeldig forhold til trafikreglene når vi vet at fart dreper, sier fagsjefen i Frende.

En dybdeanalyse fra Statens Vegvesen viser at høy fart var en medvirkende faktor til 35 prosent av alle dødsulykkene på norske veier i 2020. Politiet hadde samme år hele 117 500 saker med

fartsovertredelser.

Samtidig som 79 prosent av oss bryter fartsgrensen sier over halvparten (53 prosent) av 1000 spurte at de har vært redde for kjøringen eller farten mens de har sittet på i bil. I en slik situasjon har 22 prosent droppet å gi beskjed til føreren.

Hvis du sitter på i en bil og synes sjåføren ikke kjører forsvarlig, må du gi beskjed. Hvis sjåføren trækker for hardt på gassen er det farlig for alle på veien. Fartsgrensen er til for å holdes, og hvis vær- og føreforholdene tilsier det, er det også viktig å kjøre saktere enn fartsgrensen, sier Roger Ytre-Hauge.

Storbilvasken Norge AS Halsetsvea 39 2323 INGBERG Tlf. 971 09 000	NorthSea Terminal AS Tangenvegen 40 3950 BREVIK Tlf. 35 57 37 50		Gamle Helgeroa Marina AS Nordgata 12 3295 HELGEROA Tlf. 33 18 84 14
Stian Røyset Transport AS Snopenesvegen 25 6017 ALESUND Tlf. 930 82 402	Eiksenteret Målselv Industriveien 37 9325 BARDUFLOSS Tlf. 77 83 40 50	Optimera AS Monter Stormarked Forus Maskinveien 7 4033 STAVANGER Tlf. 476 03 300	Ronny Tangeland Transport Folkestadhøgda 1 1592 VALER I ØSTFOLD Tlf. 928 99 105
Beck Oljesenter AS Industrivegen 20 2850 LENA Tlf. 61 16 34 18	Siffer Økonomi AS Busterudgata 11 1776 HALDEN Tlf. 69 21 17 50	Rune's Container Service AS Sandumveien 105 1960 LØKEN Tlf. 63 85 19 47	Påls vei 3, 8008 BODØ Tlf. 75 50 87 44
Veøy AS Mjåvannsvegen 156 4628 KRISTIANSAND S Tlf. 474 72 282	SOS Biloppretting AS Myrvangveien 6 2040 KLØFTA Tlf. 63 98 04 90	Arnatveitvegen 137, 5262 ARNATVEIT Tlf. 55 19 92 00	
JKE Design Levanger AS Gamle Kongeveg 57 7604 LEVANGER Tlf. 74 08 50 00	Jevnaker Elektriske Forretning A/S Storg. 21 3520 JEVNAKER Tlf. 61 31 11 99	Clean Service AS Tollbugata 105 3041 DRAMMEN Tlf. 982 63 849	
Bilbransjens Opplæringskontor AS Midtunheia 22 5224 NESTTUN Tlf. 905 39 593			

 **Grünerløkka
Flyttebyrå AS**
Thereses gate 46
0168 OSLO
Tlf. 934 19 841
www.flyttebyraet.no

 **Birkeland
Elektro A.S**
Støget 74
4760 BIRKELAND
Tlf. 37 27 61 08

 **VIKING
Nyland Maskin AS**
Gamlevegen 1
6826 BYRKJELO
Tlf. 957 06 000

 **06565
Lillehammer Taxi**

Mostad Bil AS
Gjerstadveien 143
4993 SUNDEBRU
Tlf. 37 15 71 13

 JOTUN

Rua bygg & Takst
Nordre Ruavei 7
3614 KONGSBERG
Tlf. 916 93 669

**Rasmussen &
Skjelbred A/S**
Lillevarskogen 4
3160 STOKKE
Tlf. 909 96 432

**Rørlegger
Bjørn Hansen**
Hegnaveien 31
3235 SANDEFJORD
Tlf. 982 04 210

**Telemark Bygg
Utleie AS**
Heddalsvegen 41
3674 NOTODDEN
Tlf. 35 01 97 20

**Norefjell
Hyttetjeneste**
Skinnestoppen 9
3535 KRØDEREN
Tlf. 901 47 300

 **M-E-C-A
Elite Bil AS**
Storgata 79
2830 RAUFOSSE
Tlf. 61 19 19 30

**Bil og Mekaniske
Vigra**
Kyrkjervegen 429
6040 VIGRA
Tlf. 70 18 36 35

 BILSKADESENTERET AS
Skade, lak og glasserstatning på Refstadveien i Forde
Åpent: 07:30 - 16:30 Tlf. 67 83 72 99

Nordicgsa AS
Flyspeditørens Senter
2060 GARDERMOEN
Tlf. 63 93 06 90

Jans Bilberging
Grandev. 21
6783 STRYN
Tlf. 970 82 373

**Heum
Skogservice**
Lyngrothveien 1
4820 FROLAND
Tlf. 412 62 779

**Alf Andersen
Salong**
Nedre Storg 16
3015 DRAMMEN
Tlf. 32 83 24 31

**Rolf Wee
Transport AS**
Frakkagjerdveien 127
5563 FØRRESFJORDEN
Tlf. 982 18 201

**Stil Frisør
og Velvære AS**
Parkvegen 13 - 1. etg.
6856 SOGNDAL
Tlf. 57 67 10 10

 **OBAS
ENTREPRENØR**
www.obas.no

**Romerike
Maskin AS**
Nedre Hagaveg 19
2150 ÅRNES
Tlf. 63 90 91 42

**Jæren
Antirust AS**
Nesevegen 293
4352 KLEPPE
Tlf. 913 15 197

Airon AS
Trøskeneveien 36
1712 GRÅLUM
Tlf. 69 14 26 00

Poco Loco AS
Strandgata 23
2821 GJØVIK
Tlf. 966 66 830
958 55 934

 **REMA 1000
LIERSTRANDA**
Tlf. 32 84 94 90

 **BRAA & SØRVÅG
BYGG AS**
Tillerbruvegen 76
7092 TILLER
Tlf. 72 89 45 40

Cleaningservice AS
Reistadalleen 20
3425 REISTAD
Tlf. 478 93 559

 **05210
skientaxi.no**

 **GRIMSTAD
planter**
**Grimstad
Planteskole AS**
Rosholt
4885 GRIMSTAD
Tlf. 37 25 25 50

 PKF
**Revisjon &
rådgivning**
Sandstuveien 70 G
0680 OSLO
Tlf. 22 78 28 00

 Trygg Takst
WWW.TRYGGTAKST.NO
VERDIBEST
BOLIGSALGSRAPPORT
SKADETAKST
www.facebook.com/tryggtakst

SKARE & NES A/S
 SKARE & NES AS
Tlf: 32 71 18 70
Fax: 32 71 18 79
3350 Prestfoss

 06000
 VIKING
www.vikingredning.no

**Nulltoleranse for all
rus langs våre veier**

 Tydal kommune
tydal.kommune.no

 Ål kommune
aal.kommune.no

 Sel kommune
sel.kommune.no

 Fyresdal kommune
fyresdal.kommune.no

 Oppdal kommune
oppdal.kommune.no

 Austrheim kommune
austrheim.kommune.no

 Målselv kommune
malselv.kommune.no

 Vardø kommune
vardo.kommune.no

 Nissedal kommune
nissedal.kommune.no

Gravdal Blikkenslagerverksted AS

Skreppestadveien 48
3261 LARVIK
Tlf. 33 13 07 50

KREKKES AUTOREP. AS
REP. AV ALLE BILMERKER
2653 Vestre Gausdal
Tlf. 414 49 309
www.krekke.no jon.harsid@krekke.no

TRAFIKKSKOLEN**Dahlsveen-Olsen AS**

- din trafikkskole i Lillehammer

Bilskadesenteret Telemark AS

Raset 69
3735 SKIEN
Tlf. 35 91 55 20

Helgesen Maskinentreprenør AS

Røsstadveien 454
4641 SØGNE
Tlf. 915 58 432

Buss og Reiseservice AS

Hadelandsveien 835
1482 NITTEDAL
Tlf. 950 53 858

Byggmester Tore Abrahamsen

Skåtøyveien 109
3780 SKATØY
Tlf. 918 50 561

Tonstad Bakeri AS

Tonstadveien 20A
4440 TONSTAD
Tlf. 38 37 01 22

**Grenland Dyrepensjonat
Magne Henne**

Trommedalsvegen 6
3739 SKIEN
Tlf. 995 05 212

Brødrene Henriksen Transport AS

Lynghakkvegen 40
3736 SKIEN
Tlf. 411 33 300

Ekonomi-deler AS

Bjørnstad Industriområde
1713 GRÅLUM
Tlf. 69 10 23 00

Kakkelovnskroen 2
0954 OSLO
Tlf. 22 16 21 30

Olav Askjer Kran & Transport AS

Grøtåslia 3
3176 UNDRUMSDAL
Tlf. 916 89 051

**Stiftelsen Våler Bo
og servicesenter**

Vålertunet 1
2436 VÅLER I SOLØR
Tlf. 908 24 512

Multiconsult

Storgata 35, 1607 FREDRIKSTAD
Tlf. 69 38 39 00

www.strandman.no - Tlf: 99 11 60 00

**TERJE PETERSEN
TAK- OG BLIKSENSLAGERVERKSTED AS**

Smedstadgrenda, 2133 GARDVIK
Tlf. 62 97 42 82

Nedrevei 8
3183 HORTEN
Tlf. 33 03 54 70

Motor Forum

Follo

Teglveien 16
1400 SKI
Tlf. 64 97 69 69

TØMRA BILVERKSTED AS

47 93 30 60

Selbuvegen 695
7584 SELBUSTRAND

Teglverksveien 100, 3057 SOLBERGELVA
Tlf. 32 23 23 00

Eidebakken Industriområdet
9060 LYNSEIDET | Tlf. 906 59 786

GJØVIK VULK DEKKSENTER AS
Telefon: 61 17 19 16 - 61 17 48 82
www.gjovik.no e-post: gjovikvulk@gjovik.no

Mattisrudsvingen 9, Gjøvik Næringscenter
2827 HUNNDALEN 1 Tlf. 61 17 19 16

Rødmyrsvingen 94, 3735 SKIEN
Tlf. 901 85 868

Anleggsgartner**Bjørn-T. Bjerknes**

Mob. 918 67 504

Meieriveien 7, 3023 DRAMMEN

Bademiljø Kongsberg**Mester Rør AS**

Fløterveien 2
3617 KONGSBERG
Tlf. 32 73 51 80

Norspray AS

Maskinveien 10
4033 STAVANGER
Tlf. 51 22 07 00

Julius Grøtjorden Tur og Taxi

Borgegrendvegen 272
3630 RØDDBERG
Tlf. 900 20 725

BAT

Buskerud Anleggstransport

Gjellebekkstubben 29, 3420 LIERSKOGEN
Tlf. 32 84 98 02

Active Services AS

Sagaveien 66C
1555 SON
Tlf. 930 04 146

**Bremsnes
Bilverksted AS**

6530 AVERØY
Tlf. 71 51 11 90

Jernbanegata 2
2821 GJØVIK
Tlf. 61 18 90 90

SULLAND

DRAMMEN

Med-deg-hele-veien
Landfalløya 7
3020 DRAMMEN
Tlf. 32 27 77 00

MALERBUA AS

Bølevegen 154
3713 SKIEN
Tlf. 35 50 02 50

BYGGMAKKER

EIKER

Prestebraåen 11
3300 HOKKSUND
Tlf. 32 25 25 70

Rundskogen 25
3536 NORESUND
Tlf. 32 15 05 40

Nordmenn har kastet seg over Tesla Model Y. Den elektriske SUV-en er Norges klart mest solgte bil. Tidligere i år dukket den også opp i en ny og rimeligere versjon – med bakhjulsdrift.

Av Mats Brustad

Det ruller over 43.000 eksemplarer av Tesla Model Y på norske veier. Så langt i år er det solgt drøyt 17.000 biler – noe som gjør SUV-en til Norges klart mest solgte bil. Konkurrentene er rett og slett ikke i nærheten av disse salgstallene.

Model Y er nå tilgjengelig i tre versjoner: Long Range, Performance og RWD (bakhjulsdrift). Sistnevnte er den billigste i Y-familien, med en startpris på 431.844 kroner inkludert avgifter.

Long Range koster til sammenligning fra 517.719 kroner. Skal du ha verstingen Performance må du bla opp 561.215 kroner.

Kjøreegenskaper

Tesla Model Y er satt opp relativt sportslig. I sin klasse er dette en kjøreglad bil du kan kose deg med på svingete landeveier.

Denne versjonen, med kun drift på bakhjulene, er ikke like sterk som sine søsken. Her må du klare deg med «bare» 299 hestekrefter, men dette holder i lange baner under norske forhold. Vi savner aldri mer effekt. 0-100 km/t er oppgitt til 6,9 sekunder.

Det vi derimot savner litt er hakket bedre fjæringskomfort. Bilen er som nevnt nokså stiv satt opp. Dette merker du spesielt over skarpe ujevnheter eller i byen generelt. På dette området leverer konkurrenter som Volkswagen ID.4 og Skoda Enyaq bedre.

Rekkevidde/lading

Batteripakken på Model Y med bakhjulsdrift er mindre enn utgavene med firehjulsdrift.

Vi snakker en kapasitet på 65 kWt.

Det betyr at rekkevidden går fra 565 ki-

lometer på Long Range til 455 kilometer på denne. I tillegg er ladehastigheten redusert fra 250 kW til 170 kW.

I kjent Tesla-stil er drivlinjen på denne bilen effektiv. Ved rolig landeveiskjøring har vi et forbruk på bare 12,5 kWt/100 kilometer.

At billigste Model Y leverer på dette området, fikk vi også bekreftet under sommerens rekkeviddetest.

Etter 449 kjørte kilometer, landet vi på 12,9 kWt/100 kilometer, som faktisk var lavest av alle de 32 bilene som var med.

Det Tesla har levert godt på fra dag én, er sitt eget ladenettverk. Her er det bare å koble ladekabelen inn og vipps så er lynladingen i gang.

Her er det ingen apper, ladebrikker eller annet krøll. Enkelt og greit!

Norges mest solgte – vi har testet billigste versjon

STILRENT: Interiøret er mildt sagt minimalistisk. Her skjer alt via mediaskjermen i midten.

PLASS: Den er god også i baksetene på Model Y. Det store glasstaket bidrar til å styrke den luftige følelsen.

STORSELGER: Tesla Model Y er årets desidert mest solgte bil så langt i år. Dette er rimeligste modell med bakhjulsdrift.

FAKTA: TESLA MODEL Y

Motor: Elektrisk

Effekt: 299 hk

0-100 km/t: 6,9 sekunder

Toppfart: 217 km/t

Batteri: 65 kWt

Rekkevidde: 455 kilometer

Forbruk: 15,7 kWt

Hurtiglading: 170 kW

Ombordlader: 11 / 22 kW

Lengde x bredde x høyde:
475/213/162 cm

Bagasjerom: 854 / 1.250 liter

Frukt: 117 liter

Hengervekt: 1.600 kg

Taklast: 75 kg

Vekt: 1.919 kg

Pris: Fra 431.844 kroner

Plass / praktiske løsninger

Model Y er en romslig bil. Plassen både foran og bak er god. Det enorme glasstaket forsterker også den romslige følelsen du opplever inne i kupéen.

Dessuten er bagasjerommet blant de største i klassen. Tesla oppgir hele 854 liter.

Her skal det sies at Tesla oppgir volumet helt opp til taket – i motsetning til de fleste andre. Likevel: Plassen er stor og god.

Selv om denne versjonen er drøyt 85.000 kroner rimeligere enn Model Y Longe Range, er det ikke slik at Tesla har spart inn på for eksempel interiøret. Her får du den samme opplevelsen som i de dyrere versjonene.

Vi må også nevne at lydanlegget i bilen er best i klassen. Faktisk også langt bed-

re enn mange dyrere premiummerker.

Sikkerhet

Tesla prioriterer sikkerhet svært høyt. Model Y får toppscore og fem stjerner i EuroNCAP (European New Car Assessment Programme).

Model Y oppnådde høyeste score som noen gang er registrert i sikkerhetstesten til Euro NCAP, i fjor høst.

For øvrig leveres bilen med en rekke sikkerhets- og assistentsystemer standard, slik som automatisk nødbremse og filholderassistent. Ønsker du Teslas «Autopilot» koster det 29.800 kroner pluss moms ekstra.

Konklusjon

Vurderer du Tesla Model Y er det mye penger å spare hvis du klarer deg uten firehjulsdrift og litt kortere rekkevidde.

Innstegsmodellen med bakhjulsdrift koster 85.875 kroner mindre enn Longe Range-utgaven. 455 kilometers rekkevidde holder dessuten for de fleste.

Er du ikke fullstendig avhengig av firehjulsdrift, eller brennkjapp akselerasjon, er dette det mest fornuftige valget. Her får du fremdeles god rekkevidde, lavt forbruk, rikelig med plass og markedets beste ladenettverk.

Navn: Anders Skavdal Havdal

Alder: 39 år

Bosted: Lørenskog

Bil: Mazda CX5 og Nissan Leaf

På fritiden: Fotballtrener, lagleder, egen trening, familie og etterutdanning

Aktuell: Ny generalsekretær i MA – Rusfri Trafikk

Fra trafikk lærer til generalsekretær

Anders Skavdal Havdal kan snakke lenge og engasjert om temaet trafikk sikkerhet, og særlig om konsekvensene av ruspåvirket kjøring. – Ingen av oss kan løse dette problemet på egen hånd, men vi kan nå veldig langt dersom vi alle gjør en innsats i våre egne omgivelser, sier den nye generalsekretæren i MA – Rusfri Trafikk.

Av Jøran Ledal

Da Elisabeth Fjellvang Kristoffersen i sommer takket av som generalsekretær etter ti års innsats, var det allerede klart at 39-årige Anders Skavdal Havdal fra Lørenskog skulle overta stillingen etter sommerferien. Nå har han tilbragt sine første uker på MA-sekretariatet i Dronningensgate, og den tidligere spesialrådgiveren i Trygg Trafikk virker utålmodig etter å komme i gang med å gjøre MA – Rusfri Trafikk til den aller viktigste organisasjonen i alle spørsmål som handler om rus og trafikk.

– Veldig godt utgangspunkt

– Organisasjonen har så mange dyktige og engasjerte tillitsvalgte over hele landet, og har i tillegg svært kunnskapsrike medarbeidere i administrasjonen. Jeg vil si at jeg som ny generalsekretær har fått et veldig godt utgangspunkt å jobbe videre med. Hovedmålet er jo at ingen skal dø som følge av rus i trafikken, og jeg tror MA kan spille en viktig rolle i dette arbeidet. Ikke minst fordi vi er den eneste organisasjonen som har hovedfokus på nettopp rus i trafikken. De andre organisasjonene jobber mer spredt på flere områder, mens vi kan være en viktig og synlig organisasjon

med dybdekunnskap og ekstra tyngde, innleder Anders, og legger til at han alltid har opplevd MA – Rusfri Trafikk som en ryddig og seriøs aktør.

Anders var ferdig utdannet trafikk lærer i 2013, og etter en periode som både lærer og faglig leder, valgte han for fire år siden å ta trafikk sikkerhetsarbeidet i en ny retning, nemlig som spesialrådgiver med ansvar for «trafikk sikker kommune» i Trygg Trafikk.

Trafikk lærer

– Min far har i alle år jobbet i Bertel O. Steen, så dette med motor, trafikk og bil har jeg jo på mange måter vokst opp med. Jeg valgte trafikk læreryrket fordi jeg likte å drive med opplæring og pedagogikk, og det følte meningsfullt å jobbe med å skape gode holdninger og en tryggere trafikk. Da jeg valgte å søke meg til Trygg Trafikk, var det som følge av et ønske om å nå ut til et bredere publikum og påvirke enda mer effektivt, sier Anders, som ved siden av jobben både har tid til å være trener og lagleder for sønnens fotballag, trene selv og ta etterutdanning i bærekraftig bedriftsøkonomi.

På den tiden den nye generalsekretæren kom til verden, altså 9. april 1984, var MA fremdeles en stor organisasjon målt i antall medlemmer. I dag er medlemstallet en del redusert, blant annet som følge av at det kollektive medlemskapet i Varde har bortfalt.

"Alle" er enige

Anders tror ikke det er noe poeng i seg selv å bli like stor, men han både håper og tror at det skal være mulig å øke oppslutningen og engasjementet i befolkningen.

– Praktisk talt alle kan være enige om at det er viktig å bli kvitt rus i trafikken. Det er kanskje ikke full enighet om tiltakene og veien frem mot målet, men greier vi å være synlige og få frem budskapet vårt på en god måte, tror jeg mange nordmenn vil være villige til å støtte formålet vårt. Greier vi i tillegg å styrke medlemsfordelene, har jeg en oppriktig tro på at vi kan lykkes med å øke medlemstallet en del. Selv om det ikke er et mål i seg selv å være så store som mulig, vil en økt oppslutning gi oss mer tyngde og større ressurser som vi igjen kan bruke til å påvirke omgivelse-

Når Anders ikke jobber før økt sikkerhet i trafikken, bruker han mange timer som fotballtrener og lagleder for guttene i Lørenskog.

Anders har i sin tidligere jobb blitt godt kjent i Norge, her på Røst med tidligere kolleger i Trygg Trafikk og Nordland fylkeskommune.

Som spesialrådgiver i Trygg Trafikk var Anders med på å godkjenne sin egen hjemkommune, Lørenskog, som Trafikksikker kommune

ne og folks holdninger i trafikken. Med flere medlemmer øker også sannsynligheten for at vi kan få enda flere til å engasjere seg. Dagens organisasjon består av mange utrettelige ildsjeler som legger ned en stor innsats, enten alene eller i små grupper. Med flere krefter å spille på, vil våre tillitsvalgte få en kjærkommen drahjelp i arbeidet med å synliggjøre MA lokalt, mener Anders.

Intervjuer og debatter

Han tror at nøkkelen til å skape engasjement i stor grad handler om å nå ut med beskrivelsen av hvor alvorlig problemet med ruskjøring er i hverdagen til folk flest.

– Når folk får vite at hver fjerde dødsulykke har sammenheng med rus, at 11.000 personer blir tatt for fyllekjøring årlig og at det foretas 140.000 ruspåvirkede bilturer i Norge hver dag, så begynner mange å tenke over situasjonen. Risikoen for at du eller noen du bryr deg om kan bli rammet av en fyllekjører, er

ubehagelig stor. Det er dette alvorlige bakteppet vi må bruke enhver anledning til å fortelle om. Og ja, jeg er forberedt på å stille i alt av intervjuer og debatter for å få frem viktigheten av det vi jobber for å forandre, sier generalsekretær, og legger til at samarbeid på tvers av organisasjonene og med myndighetene vil være avgjørende for å lykkes.

Mer samarbeid

– Skal vi nå ut bredt og sikre oss en reell påvirkningskraft, må vi kanskje bli enda flinkere til å samarbeide med andre som har samme mål. Det kan være både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg er jeg overbevist om at alt vi sier må være kunnskaps- og faktabasert. Skal vi bli oppfattet som en seriøs og troverdig aktør i debatten, kan vi ikke bli «tatt» for overdrivelser eller påstander som viser seg å ikke være korrekte. Får vi til alt dette, tror jeg MA – Rusfri kan bli svært viktig i arbeidet med å nå Nullvisjonen, sier han optimistisk.

Venter på pappa

Fotograferingen er over og det første intervjuet nærmer seg slutten, men arbeidsdagen ennå bare halvveis. Samboeren og familiens to barn hjemme på Lørenskog må vente enda noen timer før pappa kommer hjem. Den nye generalsekretæren har mye å sette seg inn i og mange personer å bli kjent med.

– Jeg gleder meg til å bli kjent med alle, og synes vi på sekretariatet skal ha som mål å besøke alle lokallagsavdelinger minst en gang i året. Ikke for å blande oss borti hva de driver med, men for å høre hvordan vi kan være til best mulig hjelp og for å vise alle ildsjelene at de ikke er alene, selv om det sikkert kan føles slik iblant. Arbeidet med å få ned rus- og dødstillene er omfattende, men hvis hver og en legger ned bare litt innsats, kan vi bidra til å spare mange liv i trafikken.

HALVORSEN & CO OG HELLAND INGEBRIGTSEN SLÅR SEG SAMMEN!

Vi ønsker å skape det største, mest erfarne og ledende fagmiljø til fordel for skadelidte i hele landet.

Vi tar
nye
steg

• Trafikkskade • Yrresskade • Pasientskade •

Kostnadsfri vurdering av din skadesak.

Vi ser frem til å høre fra deg.

Advokatfirmaet Halvorsen & Co | Lillestrøm | Ski | Tlf. 64 84 00 20 | post@halvorsenco.no | halvorsenco.no

DET FINNES INGEN KOPIER!

Basert
på lanolin
"ullfett"

Fluid Film-pakke med proff
trykkbegerpistol TB301

2695,-

Miljøvennlig

Løsemiddelfri

Fryser ikke

Lang levetid

Kryper opp til 15 cm

Trekker ikke til seg skitt

Eureka Chemical Company har utviklet en unik og avansert produksjonsprosess som ingen andre har klart å kopiere. Lanolin, som er et fast produkt, fikk de flytende uten å bruke løsemidler.

Fluid Film er ruststoppende, krypende og vannfortrengende i årevis og blir aldri en voks. Egenskapene har verden sett i mange tiår. Historien startet i 1943, men produktene er utviklet og serien har blitt større i løpet av disse årene.

Det er Fluid Film-antirustverksteder og forhandlere over store deler av landet. Se oversikt på FLUIDFILM.NO

Antirustbehandle bilen selv?

Med Fluid Film-pakken har du alt du trenger trenger. Pakken kjøper du på bilkontroll.no eller hos en av våre mange forhandlere.

Storm, flom og solskinn. Camp

Campingklubben har også dette året hatt en fin sesong med godt oppmøte, hyggelige samvær med gamle og nye medlemmer, og til dels friske naturopplevelser. At våre treff er populære, merker vi ved at mange kommer dagen før, samt at nye familier slutter seg til.

Pinsetreff ved flomstor Glomma

Pinsetreffet var i år på Elverum Camping. En flomstor Glomma rant forbi trygt og med fallende vannstand – bare en liten del av gangveien var oversvømmet mens vi var der. Jorunn og Bjørn Brandsnes hadde lagt alt til rette for et trivelig treff.

Etter shoppingtur til Elverum Caravansenter på lørdag var det tid for årsmøte og felles middag med lokale delikatesser på Norsk Skogmuseum. Dagen etter fikk vi omvisning på Skogsmuseet og tid til hestekokkonkurranse og felles grilling.

Årsmøtet ble som vanlig greit avviklet med tilfredsstillende årsmelding og regnskap, og den eneste endringen i styret var at Helge Skaregrøm kom inn som nytt styremedlem etter

Bjørn Brandsnes. Alf Seim er fortsatt leder.

Så var det vestlandet sin tur

Klubben har hatt flere treff på Skjoldastraumen Camping, og plassene langs bryggekanten ble maksimalt utnyttet også denne gangen, med 17 biler i riktig avstand. Været var godt, det var makrell i sjøen langs brygga, og det ble samling med vafler og grilling og hyggelig samvær slik det pleier å være på høsttreffet.

Ettersom tiden for høsttreffet er første uken i august, vedtok styret at vi heretter skal kalle det Sensommertreff.

Krabbetreff i august

Eigerøya og Skadberg Camping er det faste stedet for krabbetreffet i midten av august. Her leier vi et eget område der vi setter opp det store felles teltet og stiller bilene samlet rundt teltet.

En egen komité stilte til rigging av telt på torsdagen, og

erne er ute i all slags vær.

de bardunerte ekstra godt på grunn av varsel om opptil 21 sekundmeter vind (liten storm). Tone og Gunleiv står hvert eneste år i pissen for treffet, i år hele 20 biler.

Etter god fangst av både krabber og makrell dekket vi langbord fredag. I godt vær benyttet vi nyfisket og nystekt makrell, kjempegodt.

Kulingen slo til

Lørdag slo kulingen til. Først var det bare vind, senere kom regnet. Med litt omplassering av biler som le-vegg og avlysning av utendørs grilling, fikk vi en trivelig "innendørs" samling mens vinden ristet teltduken rundt og over oss. Bardunene holdt. Det var som alltid rikelig med røkt laks og makrell, krabber og reker. Senere på kvelden dekket vi kakebord.

Heldigvis kom solen tilbake på søndag, slik at vi fikk pakket ned nesten tørre telt.

En treffsesong er over, men mye av planene for neste år er klare; Pinsetreff på Mjelva Camping i forbindelse med MA-

landsmøtet på Åndalsnes, sensommertreff på Marivold Camping, Grimstad, og selvfølgelig krabbetreff på Eigerøya.

De som er interesserte i campingklubben kan ta kontakt med Alf Seim (tlf 952 09 501, epost inhsei@online.no) eller besøke hjemmesiden til MA - Rusfri Trafikk.

Dine medlemsfordeler i MA - Rusfri Trafikk:

Få rabatt på flyplassparkering

Få rabatt på parkering hos Flight Park når du skal fly fra Oslo Lufthavn Gardermoen. Enkel og praktisk avlevering og henting av bilen!

10 % rabatt på gjeldende parkeringspriser hos Flight Park ved Oslo Lufthavn Gardermoen. Husk medlemskort til betaling etter reisen!

Rabatt gjelder kun ved bestilling online på www.flightpark.no, ikke ved telefonbestilling.

Få 25 prosent rabatt på sport- og turtøy for hele familien!

Som MA-medlem får du nå rabatt* på turtøy, tur- og fritidssko, turutstyr, samt hunde- og katteprodukter fra Stormberg!

Her finnes et bredt utvalg av funksjonelt tøy for hele familien, tilpasset både små og store eventyr.

STORMBERG

* gjelder alle ordinære varer ved kjøp i nettbutikk (gjelder ikke outlet, lavpris eller tilbud)

Les mer om alle medlemsfordeler på MA – Rusfri Trafikk sine nettsider.

Chilimobil

Fast rabatt på mobilabonnement for MA - Rusfri Trafikk sine medlemmer

Velg mellom et bredt utvalg – som passer enten du trenger lite eller mye data!

I tillegg kan fordelene benyttes av deg – og flere i familien din. Sjekk ut det gode tilbudet fra Chilimobil og spar penger hver måned!

JO NESBØ HARRY HOLE 13

BLODMÅNE
DENNIS STORHØI ER HARRY HOLE

ASCHEHOUG

BookBeat

Nothing beats a good book

Nyt høsten med en lydbok

Lytt og les gratis i 60 dager

Dine medlemsfordeler i MA - Rusfri Trafikk:

Rabatt på mobilabonnementet.	Kinobilletter til rabattert pris.
Fire kostnadsfrie assistanser pr år. Ingen egenandel.	Rabatt på utvalgte pakkeløsninger hos Wright trafikkskole.
Rabatt på leiebil.	Rabatt på synsundersøkelse, databrille, privatbrille og solbrille med styrke.
Rabatt på reparasjoner, periodisk kjøretøykontroll og deler.	Rabatt på synsprøve og komplett brille.
Rabatt på flyplassparkering på Gardermoen.	Rabatt på internasjonalt førerkort.
Rabatt på hotellovernattinger.	1 time gratis juridisk veiledning.
Gratis prøveperiode på lyd- og e-bøker.	Rabatt på hotellovernattinger.
Rabatt på medlemskap hos Actic og fri innmelding.	Rabatt på sport- og turtøy på stormberg.no

Kjøp MA-kalenderen 2024 og lodd i MAs landslotteri!

MA-kalenderen for 2024 er nå til salgs for kr 498,- fritt tilsendt.

Hovedgevinsten i MAs landslotteri er 100.000 kroner. I tillegg er det mange andre flotte gevinster, deriblant flere pengepremier.

Overskuddet fra lotteriet gir et stort bidrag til MAs prosjektarbeid for en rusfri trafikk og trafikksikkerhet generelt.

Bestillingen kan gjøres til MA - Rusfri Trafikk på telefon 22 47 42 00 eller epost til ma@marusfritrafikk.no.

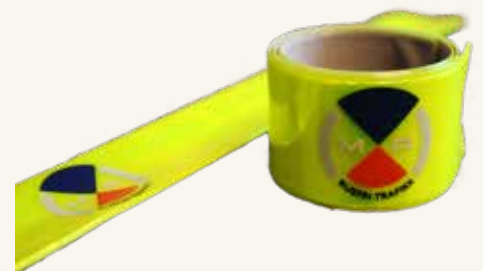
Pris per lodd i MAs landslotteri er kr 40,-.

Tusen takk for støtten!

Kinobilletter til kun kr 100,-

Som medlem i MA eller Ung i Trafikken får du svært god pris på kinobilletter. Perfekt når du vil glede en du er glad i!

MA-refleksens

Kveldene blir mørkere og da er det ekstra viktig å være synlig i trafikken.

Du kan bestille MA-refleksens ved å sende epost til ma@marusfritrafikk.no eller ringe oss på tlf. 22 47 42 00.

Pris kr 10,- inkludert porto.

Tusen takk for støtten!

På **Min side** kan du nå registrere faste betalinger gjennom Vipps

Der kan du også:

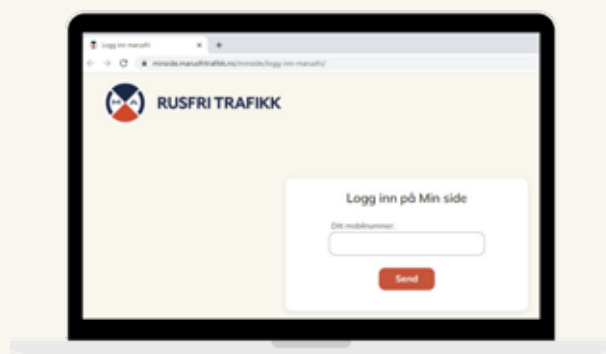
Se ditt medlemskort og medlemskap

Endre betalingsmåte

Melde deg inn som giver

Se personinformasjon som er lagret på deg

Legge inn/endre din egen personinformasjon og dine samtykker

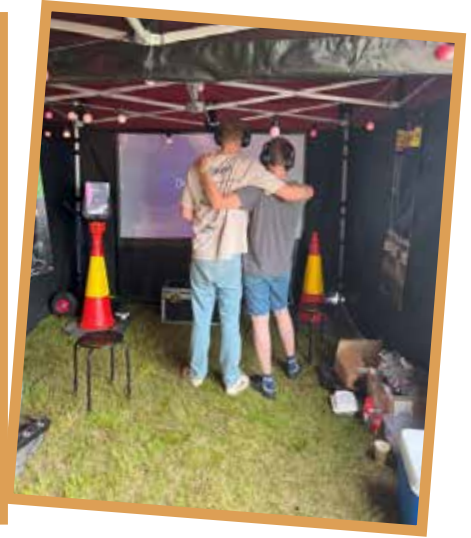
ACTIC

Få et variert treningstilbud til rabattert pris, tilpasset dine behov

Rabatten gjelder for medlemmer av MA - Rusfri Trafikk ved bestilling online på www.actic.no.

Det er også mulig å bestille medlemskap i resepsjonen på et av deres treningssentre.

Vi skaper god stemning selv om budskapet er alvorlig.

DeathTrip – On the road 2023

Vi har vært på sommerturné og utført rekordmange promilletester av festivaldeltakere Norge rundt.

Av Lea C. Tvervåg

Våre ambassadører Elise Fosshem Bjørndalen (24) og Henrik Mittet Fosnes (21) har vært innom festivaler og torg med utstillingen DeathTrip – On the road. Målet har vært å dele kunnskap om rus, fart, uoppmerksomhet og elsparkesykkel gjennom seks hele uker.

Standen vår består av løype, plakater, to telt med promillebriller og videofremvisning av Deathtrip-bidrag, som er et spill hvor man skal stoppe en fyllekjører i tide. Vi har også med oss quiz med premier og merch fra Ung i trafikken. Dersom arrangøren ønsket det, stilte vi også med gratis og frivillig promilletesting. Flere arrangerer enn noensinne ønsket nettopp å tilby promilletesting på festivalen sin.

Tons of Rock

Vi startet turnéen i Oslo på Norges største festival, Tons of Rock. Festivalen hadde artister som Guns n' Roses, Ghost, Volbeat og Kvelertak. Her utførte vi promilletesting på campen på hjemreisedagen. Mange var sikre på at de var kjørbare dagen derpå, men ønsket å få det bekreftet. Flere fikk seg en aldri så liten overraskelse, deriblant en camper

som blåste 0,58 i promille.

- Om dere ikke hadde vært her og testet oss, hadde jeg nok satt meg i bilen med en gang, sa bilføreren, som dermed fulgte rådet vårt om å vente med å kjøre, og overlot kjøringen til kompisen sin, som blåste 0,00.

– Så bra at dere tilbyr dette gratis! Noen festivaler tar over hundre kroner for en slik test.

Palmesus

Turnéen fortsatte på campen til Palmesus i Kristiansand. Palmesus er en strandfest som i år hadde artister som Martin Garrix, Zara Larsson, Deadmau5 og Black Eyed Peas. Her sto vi gjennom hele festivalen, og alle besøkende var ungdommer i målgruppa. Vi hadde flere gode samtaler med folk om satsningsområdene våre, rus og fart. På hjemreisedagen utførte vi også promilletesting på parkeringen og ved utgangen av campområdet.

Livestock

Tradisjonen tro var vi også i år ønsket på Livestockfestivalen i Alvdal. Livestock er en festival med artister som Jaa9 &

OnkIP, Marion Ravn, Brenn og Kristian Kristensen. Her deltok ungdommer i den yngste delen av målgruppa, altså dem mellom 16 og 18 år. Også på Livestock utførte vi promilletesting siste dag, men det var få som benyttet seg av tilbudet.

Trondheim

I Trondheim bukte vi en dag på Torvet og én dag på Solsiden sammen med Voi. Det siste var et elsparkesykkelarrangement hvor de besøkende fikk prøve å kjøre elsparkesykkel med promillebriller i en trygg og lukket løype. Voi delte også ut gratis hjelmer til besøkende. Det var flere som fikk seg en oppvekker om hvor vanskelig det er å kjøre med promille.

Tydalsfestivalen

Turen gikk videre til Stugudal på Tydalsfestivalen. Artister som skulle spille her var TIX, Astrid S, Staysman og Daniel Kvammen. Her var det mange nysgjerrige ungdommer i målgruppa som tok turen innom utstillingen vår. På hjemreisedagen utførte vi promilletesting.

NBU Landsstevne (Norges bygdeungdomslag)

Ung i trafikken

Ung i Trafikken har tilbydd gratis og frivillig promilletesting gjennom sommeren

Promilletestet: 1116 stk

Testet over 0,2: 102 stk

Ambassadørene Elise F. Bjørndalen og Henrik M. Fossnes.

Ungdommer besøker standen på Palmesus Camp.

Vi var ønsket tilbake på Norges Bygdeungdomslag sitt landsstevne i år. På festivalen kommer over 2000 ungdommer fra hele Hedmark for å få med seg konserter og ulike aktiviteter. Utstillingen vår var veldig populær, og vi hadde gode samtaler med flere som kom innom. Her utførte vi også promilletesting på tevlinger gjennom stevnet og på hjemreisende siste dag.

Trollrock

Neste stopp var Beitostølen på Trollrockfestivalen. Årets artister var blant annet Kjartan Lauritzen, Ylvis og Anna of the North. Her var vi ønsket i år som i fjor, men også med promilletesting. Det utførte vi lørdag kveld og søndag morgen.

Sandnes/Blinkfestivalen

I Langgata i sentrum av Sandnes var det mange som kom innom elsparkesykkelarrangementet vårt. Samtidig som vi var der, var det nemlig Blinkfestival i Sandnes. Da var det populært for mange i målgruppa å stikke innom løypa vår for å prøve å kjøre elsparkesykkel med promillebriller. Her delte også Voi ut gratis hjelmer til de som prøvde.

Familedag med Ignition Crew

Vi ble invitert av jentebil-gruppa Ignition Crew til å stå med utstillingen vår på Rudshøgda på siste dagen av turnéen vår med DeathTrip – On the road. Vi har et tett samarbeid med Ignition Crew, som er en bilklubb som ønsker å bidra til et godt, trygt og inkluderende miljø for bilinteresserte jenter landet rundt. Her var det mange familier og bilinteresserte som ønsket å slå av en prat med oss og satsningsområdene våre.

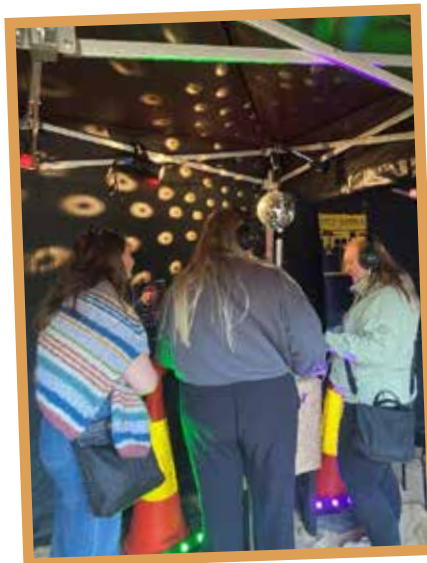
For å oppsummere DeathTrip – On the road 2023 så har det vært en travel, men innholdsrik og givende turné for oss. Vi har delt kunnskapen vår om rus, fart, uoppmerksomhet og elsparkesykkel med mange besøkende, og håper vi har bidratt til at flere fortsetter å ta gode valg i trafikken. Vi har mottatt flere positive tilbakemeldinger fra både deltakere på festivaler, og festivalsjefer som vil ha oss tilbake igjen neste år. Alt i alt har det vært en suksessfull sommer for oss, og vi vil takke alle festivaler som ville ha oss på besøk!

Vi i Ung i trafikken vil avslutningsvis rette en stor takk for engasjementet og innsatsen til våre sommeransatte Elise og

Henrik, for å ha stått på i en krevende og givende sommerjobb.

Har din festival lyst på besøk av oss eller har du tips til hvor vi burde dra neste år? Ta kontakt med oss på lea@ungitrafikken.no med emne «Tips: DeathTrip – On the road».

Ønsker du en spennende sommerjobb neste år? Ta kontakt med stig@ungitrafikken.no med emne «Sommerjobb 2024».

Besøkende prøver spillet "Stopp en fyllekjører" og ser DeathTrip-videoer i teltet.

ARENDA SUKA 2023:

– Vi får veldig mye igjen for å være her.

Ung i Trafikken har i år, som tidligere år, stått på stand under Arendalsuka. Er det bare fest og moro, eller får en liten organisasjon noe igjen for det? Kommunikasjonsrådgiver i Ung i trafikken, Simen Murud Gundersen er ikke i tvil.

Arendalsuka er en norsk politisk festival som avholdes den tredje uken i august hvert år i Arendal. Hit kommer det flere hundretusen mennesker, mange av disse er fra organisasjoner som står på stand for å fronte sin sak.

– Vi får veldig mye igjen for å være i Arendal. Det er ingen andre steder i landet, eller i løpet av året at så mange beslutningstakere er samlet på et og samme sted. For eksempel så kan du slå av en prat med samferdselsministeren i en kaffekø, det er det vanskelig å få til noe annet sted, sier Simen Murud Gundersen.

Men med så mange politikere og samfunnsstopper på et sted, hvor mange «vanlige folk» treffer dere?

– Vi har absolutt møtt flest helt ordinære mennesker som er opptatt av trafikksikkerhet! Det er delt ut store mengder med Ung i Trafikken-materiale. Det som er ekstra stas for oss er at det er målgruppen vi jobber med å nå hele året, de mellom 16 og 26, som kjenner oss igjen og vet hvem vi er.

Det mest håndfaste resultatet fra Arendalsuka, er videoserien med sentrale ungdomspolitikere, som forteller hva deres partier tenker om trafikksikkerhet, og hvordan man skal få ungdom til å ta det mer på alvor, forteller han.

– Det var egentlig en veldig spontan idé som dukket opp en mandagsmorgen. Det nærmet seg, og vi diskuterte om vi skulle gjøre noe på det. Da dukket ideen om en videoserie med ungdomspartilederene opp. Jeg er ganske stolt over at vi fikk det til så godt som vi gjorde på den lille tiden vi hadde å planlegge på, sier Simen.

Arendalsuka er jo kjent for en rekke arrangementer og debatter. Sto dere bare på stand eller ble det tid til arrangementer også?

– Vi rakk innom noen arrangementer, det er over 2000 samtaler, debatter og workshops i løpet av uken. I år var det jo stas å bli invitert med i et panel sammen med blant andre OFV, Statens Vegvesen og Norges Motorsportforbund, der vår daglige leder Stig Sandstad deltok for Ung i Trafikken.

EUROPAMESTER I TRIAL

Ny seier til Jarand

Av Simen Murud Gundersen

I slutten av august ble Ung i Trafikken-utøver Jarand-Matias Vold Gunvaldsen europamester i trial. Huldeborg Barkved kom på andreplass i kvinneklassen.

Det var lenge klart at det kunne bli norsk europamester i 2023 sesongen. Men for at det skulle bli en realitet, måtte Jarand vinne, mens Teo Colairo fra Frankrike ikke fullførte bedre enn på 3. plass. Det var derfor duket for en skikkelig thriller i Ale, like nord for Gøteborg.

– Jeg var bare en gutt med en drøm

Det ble spennende helt inn, da både Jarand og Teo endte med like mange poeng, og da avgjøres det hele på poeng fra forrige runde - der var Jarand klart best, og ble med det europamester i trial. Fra før av er han nordisk junior og seniormester samt verdensmester for lag.

På sin egen Instagram kommenterer Jarand triumfen slik:

– EUROPAMESTER! Jeg var bare en gutt med en drøm, tusen takk til hele familien min - jeg kunne ikke gjort det uten dere!

Hele familien er med

Team Vold-Gunvaldsen er en "familiebedrift" der hele familien er engasjert rundt Jarand, samt hans to brødre Jacob Olaus og Nils Johan. For å bli best flyttet Jarand fra Lillesand til Spania for å få de best forutsetningene på trening, og det har åpenbart gitt gode resultater. Ung i Trafikken er stor og stolt sponsor av Jarand, og alle andre utøvere med logoen vår på kjøredressen.

I kvinneklassen tok Norge sølv, med Huldeborg Barkved som fullførte rett bak Alice Minta fra Storbritannia. Det ble også sølv til Wilde Moi i Womens International-klassen.

Ung i trafikken er stolt av å ha hele 12 medlemmer med i EM. Gratulerer til alle utøvere og deres støtteapparat!

Kristine er vår nye prosjekt – og kampanjeansvarlig!

Kristine Ohnstad er vår nye prosjekt- og kampanjeansvarlig, hun er 26 år og kommer fra Kragerø. Kristine har tidligere jobbet med prosjekter for blant annet NRK, Aftenposten og Oslo Pride. Hun er en engasjert og motivert prosjektleder som gleder seg masse til å jobbe med interessante og meningsfulle prosjekter og kampanjer hos Ung i trafikken. Utenfor kontoret bruker hun nesten all fritiden sin på hunden Shanti, som har nesten 10.000 følgere på Instagram.

Kristine Ohnstad (26).

MA-kryssord 4-2023

	UVÆRET	SNOR	PAR	SNOK	RADIUS	GRØNT	EGENTLIG	NORGE
	VERKTØY							
					▶			▼
					SEGL			
	KÅT		▼				◀	
	LUKE			LEGGE UT PÅ				
				LUXEMBURG				
	INTET					BØKER		
	FUGL MED UNGER					KLAR		
	MA-4 2023	RIVER	ZEVS' ELSKERINNE	URT	Odelstinget	HESTEHÅR	ISTYPE	
		RETT AV FISKEEGG			PLATESELSKAP		SANGSTYKKE	
							TIDL. HØYSKOLE	
UTENFRA								
						INNENFRA		
FORMANN			▶			▼	BØKER	
HYLLES ↘								DEN GANGEN
								FLYMOTOR
							PASSER PÅ KLOKE HODER	
							MILJØ	
MELLOM ÅTTE OG TI			URAN		ET LITE KRYP			FYLDIG
			LIKT BEGGE VEIER		MIDT I RUTEBOK			VENTE-STRIFE
								FORANDRE
SKRIVE PÅ PC						OKSYGEN	▶	
PC-VERKTØY						ÅNDEDRAG	GENUINT	▲
								Hardangerby
HOPPA					LØST SNAKK			
					NAKENBILDE			LITT
RØYS		NESTEN STOR NOK				VEILENGDE		MOTOR-SYKKEL
		ROMERTALL TO				MÅNE		TIDL. ØST-TYSKLAND
								KJERNEVED
FISK			SVOVEL	▲				
RISRETT								RYDDE PÅ ENGELSK
								← SPANIA

Løsning og vinnere MA-kryssord nr. 2–2023:

Send løsningen til: ma@marusfritrafikk.no
 eller MA – Rusfri Trafikk, PB 752 Sentrum, 0152 Oslo

Vi trekker ut tre vinnere med riktige løsninger, som hver får tilsendt tre lodd i MAs landslotteri:

Anne Helgaland Sanvik, Erfjord * Anders Gilberg, Ytterøy *

Arvid Hagaseth, Dokka

Vi gratulerer! Og her er løsningen:

				M	C	MA-2 2023	A	G	
				F	O	R	▼	M	O
				F	R	O	M	D	J
							S	Y	F
				A	V	S	E	R	R
				S	I	R	▼	I	S
		O	U	T		A	R	I	
						L	Ø	P	E
		S	T	R	A	K	S		D
		K	R		B	Y	K	S	E
						K	Å	R	D
		R	E	B		T	E	L	U
						J	K	S	O
		I	L	K		S	T	Y	L
						S	▼	R	N
		N	O			F	A	R	L
						I	G	▲	K
						R	O	N	
		V	I			N	T	R	E
						D	U		A
		E	R						A
									A
		L	Ø			K	▲	I	G
						◀	T	R	O
									F
									G

Navn:

Adresse:

Frist: 1. desember 2023

Ekra Gartneri og Hagesenter AS
Melhusvegen 82
7083 LEINSTRAND
Tlf. 72 59 42 20

Motorsenteret Heidal AS
Ysterivegen 5
2676 HEIDAL
Tlf. 61 23 34 00

FØRDE VULK
Halbrendøyra 9
6800 FØRDE
Tlf. 57 83 08 00

AN Bygg!
Ringtrostveien 11
2032 MAURA
Tlf. 63 99 77 90

LM Interior
4818 FÆRVIK
Tlf. 980 35 023

Bil-Spesialisten AS
Bakkane 4
6220 STRAUMGJERDE
Tlf. 908 56 801

Norsk Elk kontroll AS
Rundtom 11
3055 KROKSTADELVA
Tlf. 400 87 700

HELGE R. OLSEN & SØNN
Verkstedveien 52
3516 HØNEFOSS
Tlf. 32 17 97 50

Aulie
NYBAKTE LOMPER OG LEFSERI!

Øverby Plan og Byggservice
Gunhildrudveien 40
1930 AURSKOG
Tlf. 920 83 300

Sola Bobil AS
Vestre Svanholmen 15,
Forus
4313 SANDNES
Tlf. 51 69 02 00

IP Huse AS Mek. Verksted
6487 HARØY
Tlf. 71 27 57 00

Rokkestad Maskin AS
Åsveien 20
3475 SÆTRE
Tlf. 909 22 333

Sørlandets Bilsenter A/S
Skibåsen 1
4636 KRISTIANSAND S
Tlf. 24 03 47 30

Viking Stårheim
Stårheim Bilverksted AS
6777 STÅRHEIM
Tlf. 57 86 37 30

EIDSVOLL BILSENTER
2080 EIDSVOLL
Tlf. 63 95 89 00

TAXI 03550
ROMERIKE

TA VARE PÅ DET DU HAR

FLUID FILM NAS
Svært anvendelig lanolinbasert olje som hverken størkner eller fordamper. Oljen er tykk som ketchup, men likevel er den svært penetrerende.

Stopper rust!

“ Har prøvd mange ulike produkter som hevder de stopper rust uten at disse har innfridd. Fluid film må sies å stille i en klasse for seg selv. Kan på det sterkeste anbefale NAS-oljen til alle som ønsker å bevare bilene sine. ”

RETTEDAL BILKONTROLL
BILKONTROLL.NO

Truckopplæring SØR
TILRETTELAGT KOMPETANSEBYGGING

Brødrene Stigen AS
SKOSENTREPRENØR
Lykkjaveien 4, 1960 Løken
Tlf. 99107435/99460711

05060
DRAMMEN TAXI

Brattli Bygg
Anders Woie - 90768447

Tømrer Martin Langerud A/S
Østsideveien 1040
3277 STEINSHOLT
Tlf. 917 23 993

Franzefoss Gjenvinning AS
avd. Porsgrunn
Floodmyrvegen 22B
3946 PORSGRUNN
Tlf. 35 51 81 34

FOLLO TAXI
På veien for deg!
Ring 64 85 68 68
www.follotaxi.no

VAKTTELEFON HEILE DØGNET
900 98 006
www.landes.no
landesbegravelsestjeneste
LANDES BEGRAVELSESTJENESTE
TRONDAL

Asbjørn Næss Transport AS
Holmfossveien 12
3282 KVELDE
Tlf. 33 15 65 00

Sogn gravferdshjelp
Telefon heile døgnet:
57 68 14 77
Kjell Grønli | Hans Magne Kvåle
Hege Urnes | Ingar Husum
Parkvegen 3, 6856 Sogndal

www.bjorliheimen.no
Bjorliheimen Hotell og Møtesenter AS
2669 Bjorli
Tlf: 61 24 55 61 e-post: slianes@bjorliheimen.no

Multiconsult
avd Tromsø
Kvaløyvegen 156
9013 TROMSØ
Tlf. 77 60 69 40

GRENLAND HAVN
Strømtangvegen 39
3950 BREVIK
Tlf. 35 93 10 00

Sjekk Punkt
BILVERKSTED
Bø Bil og Karosseri AS
Rotebergvegen 11
3802 BØ I TELEMARKE
Tlf. 35 95 23 30

Trøbbel på **veien**?

Ring MA Veihjelp på tlf 800 30 008

Vi har en av markedets beste bilredningsavtaler:

MA Veihjelp hos Viking!

Som MA-medlem med Veihjelp har du rett til **fire** kostnadsfrie assistanser i året.

VIKING

*Er bilen kun ansvarsforsikret,
må du ha tilleggsdekning.*

*Les mer på våre hjemmesider:
[www.marusfritrafikk.no/medlemsfordeler/
bilredning-ma-veihjelp](http://www.marusfritrafikk.no/medlemsfordeler/bilredning-ma-veihjelp)*